

K.K.T.C.
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili Ve Edebiyatı Böl

Kokonoz Gazetesi'nden
Alıntılar

GÖLGE ÖZACAR

Mezuniyet Çalışması

IV B

950568

Haziran 1999

Lefkoşa / K.K.T.C.

I

ÖNSÖZ

Bu bitirme tez çalışması, Yakın Doğu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü'ndeki Osmanlıca lisanını daha iyi öğrenmek ve pekiştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu mezuniyet çalışmasında, K.K.T.C. Milli Arşiv Ve Araştırma Dairesi'nde bulunan Osmanlıca Bölümün'deki Osmanlıca gazetelerinden yararlanılarak yapılmıştır. Bu gazeteler arasından özellikle " KOKONUZ GAZETESİ" " seçilmek suretiyle, günümüz Türkçe'sine çevrilmesi amaçlanmıştır. Yaptığım bu tez çalışması Kokonuz Gazetesi'nin 1.-7. sayıları arasındaki bölümü kapsamaktadır. Ulaşılmak istenen hedef ise ; eski tarihimizin gizli kalmış yönlerini açığa çıkartma arzusundan kaynaklanmaktadır. Eski metin ve gazetelerin günümüz hayatına katkılar sağladığı kuşku götürmez bir gerçek olarak önümüze çıkan bu tarihi fırsatı değerlendirerek gelecek nesillere taşımaktır. Ben, Türkoloji öğrencisi olarak bu çalışmayla üstüme düşen görevi layıkıyla yerine getirdiğimi düşünmekteyim.

Bu çalışmaların devanında elbette ki bazı zorluklar karşıma çıkmıştır. Beni bu konuda yönlendiren değerli Bölüm Başkanım Yrd. Doç. Dr. Bülent YORULMAZ'a ve değerli bölüm hocalarıma, karşılaşmış olduğum bu zorlukları yenmem hususunda bana yardımcı oldukları ve cerasetimi arttırdıkları için teşekkür ederim. Çalışmalarına gün be gün devam ederken, Arşiv görevlilerine ve değerli hocalarıma, Mustafa Kemal Kasapoğlu'na saygılarımı sunarken bu çalışmamın gelecek kuşaklara ışık tutmasını temenni ederim.

Saygılarımla
GÖLGE ÖZACAR

II

KOKONUZ GAZETESİ

GİRİŞ

Bizde ilk mizah gazetesi Kokonoz'dur. 15 günde bir yayınlanıyordu. İlk sayısı 27 Kasım 1896 (27 Teşrin-i Sani 1321) 'de çıkmıştır. Yazarı ve imtiyaz sahibi, Zaman Gazetesi yazarlarından Ahmet Tevfik Efendi idi. Ahmet Tevfik Efendi, Tüccarbaşı Hacı Derviş Efendi ile anlaşamayarak Zaman Gazetesi'nden ayrılmış ve Kokonoz'u çıkarmaya başlamıştı.

Dört sahife halinde çıkan bu mizah gazetesinde,yazıları kimin yazdığı pek belirtilmemiştir.Kokonoz'un idarehanesi, önce "Zaman" Matbaası'nda daha sonra da "Kıbrıs Adası'nda Lefkoşa'da Kıbrıs Matbaası'nda" idi. Bu gazete, şimdiki Büyük Han'ın bir odasında çıkarılmıştı.

"Kokonoz" ilk sayısında programını şöyle çiziyordu. *"Mesleğimizi uzun uzadıya tarife hacet yoktur. Bir mizah gazetesinin yazacağı şeyler tabii tuharlıktan ibaret olduğundan, Kokonoz da her yazdığı fıkranın okuyucularını eğlendirip güldürmesine gayret edecektir".*

"Şimdiki saha-ı matbuatta on beş günde bir isbat-ı vücud edecek olan Kokonoz'umuz rağbet-i umumiyyeye mazhar olursa, haftada bir defa olmak üzere neşr olunacaktır".

Kokonoz, 17-9-1897 (1 Teşrin-i Evvel 1321)'de 23. sayısında isim değiştirerek "Akbaba" adıyla çıkmaya başlar.

Ahmet Tevfik Efendi 2-5-1910 tarihinde Mirat-ı Zaman'ın kapanmasından sonra Kokonoz'u yeniden yayınlamaya başlar. Fakat bu defa Kokonoz ancak 9 sayı devam edebilmiştir, 28 Haziran 1910'da kapanmıştır.

III

İçindekiler

<i>Konular</i>	<i>Sayfalar</i>
<i>Önsöz</i>	<i>I</i>
<i>Giriş</i>	<i>II</i>
<i>İçindekiler</i>	<i>III</i>
<i>Kaynakça.....</i>	<i>IV</i>
<i>Sayı 1:</i>	
<i>a-Fâtîha.....</i>	<i>1</i>
<i>b-Bayat Düğün Yapacaklara Tâlimât.....</i>	<i>1</i>
<i>c-Sofra ve Yemek.....</i>	<i>2</i>
<i>d-Çizmeleri Olan Soyunsun.....</i>	<i>2</i>
<i>e-Kokonoz'dan İstifsâr.....</i>	<i>3</i>
<i>f-Kokonoz İle Muhâvere.....</i>	<i>3</i>
<i>g-Lânba Suyu İspirto.....</i>	<i>4</i>
<i>h-Merak Bu Ya.....</i>	<i>5</i>
<i>ı-Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hale Girecek.....</i>	<i>6</i>
<i>i-İki Kişi Beyninde Muhâvere.....</i>	<i>7</i>
<i>j-Kokonoz.....</i>	<i>8</i>

<i>k-Havâdis</i>	8
<i>l-İstanbul Havâdisi</i>	8
<i>m-Kıbrıs Havâdisi</i>	8

Sayı 2:

<i>a-Ricâ</i>	10
<i>b-Teşekkür</i>	10
<i>c-Aynen Varâka (Kokonoz İdarehânesine)</i> .	13
<i>d-Kokonoz</i>	13
<i>e-Çocuk Babalarına Bir Numûne</i>	13
<i>f-Bir Hânedede Bir Hasta</i>	14
<i>g-Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hale Girecek</i>	15
<i>h-Bir Fasıl Bir Komedya</i>	16

Sayı 3:

<i>a-İstirhâm</i>	19
<i>b-Ricâ-yı Tashih ve İfa-yı Teşekkür</i>	19
<i>c-Hem Tuhâf Hem Garip Bir Havâdis</i>	24
<i>d-Bazı Hikemiyyât u Durûb-ı Emsâl</i>	25

e-Bir Efendi İle Karusacısı Hakkında.....27

Sayı 4:

a-Vilâdet-i Hümayun-ı Hilâfet-penahi..... 29

b-Muhâvere..... 29

c-Kokonoz'un Zamân'a Ciddi Bir Cevabı.. 31

d-Lefkoşa'dan..... 33

e-Kokonoz..... 33

f-Hâlep'ten..... 33

g-Cevap..... 34

h-İki Kişi Beyninde..... 34

ı-Biberdendir..... 35

i-Tımarhâne'den Kaçmış Bir Deliye Karşı.. 36

j-Havâdis-i Mahalliye..... 36

k-Bazı Hikemiyyât-ı Durûb ü Emsâl..... 37

Sayı 5:

a-Ramazân-ı Şerifin Hulûlü..... 40

b-İhtâr..... 40

c-Muhâvere..... 40

d-Muhâvere..... 41

<i>e-Muhâvere.....</i>	<i>43</i>
<i>f-Bir Muta'asıb Cahil İle Bir Âlim Meyanında.....</i>	<i>46</i>
<i>g-Kokonoz Düşünüyor.....</i>	<i>47</i>
<i>h-Geçenki Tımarhâne'den Kaçmış Deliye Hitâben.....</i>	<i>47</i>
<i>ı-Mektup.....</i>	<i>48</i>
<i>i-Bazı Hikemiyyât ü Durûb-ı Emsâl.....</i>	<i>49</i>

Sayı 6:

<i>a-İstanbul'dan: Açık Mektup.....</i>	<i>51</i>
<i>b-İstanbul'dan (Benim de Efkârım).....</i>	<i>54</i>
<i>c-Seyahat Vukûâtı.....</i>	<i>57</i>
<i>d-Havâdis.....</i>	<i>57</i>
<i>e-Tuhâf Bir Kıbrıs Havâdisi.....</i>	<i>58</i>
<i>f-Muhtıra.....</i>	<i>59</i>

Sayı 7:

<i>a-Tebrîk-kî İyd-i Sâid-i Fıtr.....</i>	<i>60</i>
<i>b-İhtâr.....</i>	<i>60</i>

c-Kokonoz'un Ciddi Birkaç Sözü.....60

d-Tiyatro: Kokonozla Arkadaş Bir Locada 63

e-Olmak ve Görünmek..... 65

**f-Bir Fasl-ı Komedyâ(Perde Açılınca Bir Gazete İdarehânesi
Görünüyor, Mürettibler Otururlar Muharrir Başı Yerde Önünde Bir Gaz Yazı
Yazar)..... 67**

Sayı : 1

Tarih : 23 Teşrin-i Evvel 1312
(4 Kasım 1896)

KOKONUZ

Fâtiha

Cenâb-ı Hakkın avn ü inayetiyle bugün Kokonoz'un neşrine başladık. Âhalimizi siyasetden haberdar edecek vatanımızda iki gazete varsa da bir mizah gazetesi bulunduğundan anın neşrini de âcizane biz deruhde eyledik. Ümit ederiz ki rağbet-i umûmiyyeye kesb-i mazhariyyet edecektir. Mesleğimizi uzun uzadıya tarife hacet yoktur. Bir mizah gazetesinin yazacağı şeyler tabii tuhaflıktan ibaret olduğundan Kokonoz'da her yazdığı fıkrayı ashâb-ı mutalaanın mucib-i dıkk ü handesi olmasına gayret edecektir.

Şimdilik sahâ-i matbuatda on beş günde bir isbat-ı vücud edecek olan Kokonoz'umuz rağbet-i umumiyeye mazhar olursa haftada bir defa olmak üzere de neşr olunacaktır.

Kokonoz'un birinci nüshası meccanen gönderilecek ve serlevhamızda gösterildiği vechile abone bedeli gönderildiği halde muntazaman irsalata devam olunacaktır. Çünkü bu aralık Kokonoz'umuz kokozdur. Enzâr-ı ammede isbat-ı vücud etmek için paraya muhtaktır.

Pejmürde kıyafetle insan içine çıkılmaz. Malûm bu gidiş ne düğüne benzer, ne alaya. Her şey muntazam olmalıdır.

Binaen-aleyh her şeyin muntazâm olması içinde para lâzımdır. Ves'-selâm.

Bayat Düğün Yapacaklara Talimat

Evvelâ düğün yapacakları nerd ü bân başından karşılamak için birisinin zeytânî, diğerinin kahverengi şalvarı ve bellerinde kırmızı marpuçlı şalı, gümüş köstekli saati, ayağında mesti, başında bir Mısır fesi, üzerinde güniz oyalı yemenisi olmak şartıyla sakalları beyaz ve uzunca seksenerlik iki adam bulunacaktır.

Üst perdeden misafirlere (Buyurun) denilecek ve içlerinde sağır bulunanların kulaklarına söz söylemek için nerd ü ban başında bekleyenlerin ellerinde birer bulunacaktır.

Odaların perdeleri etrafı yük saçakları, mai' renkli, makadları kırmızı tüylü ehrâm veya kahverengi çuha ve üç taraf döşeli olup hatta bir sandalye bulunacak. Pencereleer açılmayıp odanın içi tütün dumanıyla göz gözü görmez dereceye gelecektir.

Misafirler meyanında bulunacak sağırlara meram anlatmak üzere her misafirin elinde birer teneke boru bulunacak. Ve o suretle konuşularak boru sesinden misafirler sersem olacaktır.

Sofada bir guguklu saat bulunarak her çaldıkca misafirler tarafından maşallah maşallah diye tahsin sedalar çıkacak, hizmetçiler de kalın sesleriyle bu sedaları takîb edeceklerdir.

Odaların duvarlarında “ inniz be güzered ” levhaları asılı bulunacak ve kapının önüne kır sakallı vali sopalı kambur bir bekçi baba oturtulacaktır.

Elinde kaşıklar tahminen ellibeşlik bir hizmetçi karı yüzünü ekşiderek ortada dolaşacak ve ara sıra misafirlerin ne istediklerini soracaktır.

Su bardakları içinde kenarı zımbalı lacivert çuka parçaları olmak şartıyla altı tabaklı, üstü kapaklı, eski nev’den kupalı bulunacaktır.

Bu sırada hane sahibi telaş içinde de misafirlerin gözü yemekte olacak ve damat Efendi durmayıp kanterler dökecektir.

Sofra ve Yemek

İşlemeli sofra ve üstüne havlı yerine ipekli peşkir ve ortasına altı yakalı hizmetkarı gözü kör alacalı kedi ve üzerine bir de bakır tepsi ve tahta kaşıklar kondakdan sonra etraftan (Buyurun) sedaları yüksek perdeden zuhur edecekti. İbtida kalaylı bakır tas içinde terbiyeli mercimek çorbası ve andan sonra baharat ile karışık et ve daha sonra kenarlı tepsinin içinde nohutlu pilav ve dört adet kara kalem kâse ile zerde ve nihayetinde karpuz biçimi billur kâse ile üzüm hoşafı konulacak ve ikide birde nikâhı ‘akd eden imam Efendi’nin önüne (Buyurun) diye zerde kâsesi sürülecektir.

Misafirlerin göğüsleri enfiyye yemenisi ve kutusu ve sair ile dolu olacak ve bir karış kadar kaba ve ileride bulunacaktır.

Misafirlerin en ihtiyârı sofrada pilav yerken herkesin yüzüne doğru “Hapşu hapşu” diyerek enfiyye ile karışık pirinç taneleri atmağa başlayacak ve diğerleri de (Ya Rabbi şükür Ya Rabbi şükür) diyerek sofradan kalkacaktır.

Çizimleri Olan Soyunsun

Ya Rabbi şükür ! İki gün daha yağmura muhtaçız andan sonra çamurda boğulacakların hesabını belediye görsün. Sokaklardaki çamurlar, üzerine basılır basılmaz (cık) diye çeker ki gibi insanın ağzına, burnuna kadar giriyor. O zaman insanın boyunu çevirerek la havle mi çekmeli yoksa ah, belediyenin diyerek incir çekirdeğine kadar girmeli mi ?

Geçen gün adamcağızın birisi çarşıdan geçiyordu çamursuz yere basayım derken ayağı sıyrılmasıyla beraber bacakları havaya dikildi, fes başından fırladı. Meğer herifin başı kel imiş. Buyurun efendim şimdi bunun tadı tuzu var mı ? Kim bilir adamcağız o kafayı herkesin nazârından ne kadar esirgiyordu. İşte âleme faş oldu gitti.

Kelin arkasından hayvanda binili gelmekte olan bir Hristiyan bu hâli görmesiyle ihtiyatlı davranarak hayvanını orta yerden sürmek istedi. Olacağa çare mi vardır ? Hayvanın ayağı taşa çarpmasıyla beraber hadi Rum hayvanın başından aşağı yere ... herifin kafası kurulanıp da ortaya yığılmış olan çamurun içine girmesin mi ? Vay ! herkesdeki kahkaha !...

Kokonoz'dan İstifsâr

- Kokonoz ! Ömründe giydin mi ?
 - Neyi ?
 - Öyle tüylü, kış elbisesi ?
 - Evet !
 - İsmine ne derler ?
 - Post !
 - Canım post elbise değildir ?
 - Benim elbisem kışta posttur ?
 - Hayır ! Post elbise olamaz. Post denilen şey kışta üzerine oturmak için evlerde kullanılır.
 - Ben sırtıma giyerim.
 - Olmaz babacığım olmaz. Beni dinler isen ben sana bir kürk giydireceğim.
 - Kürk mü ?
 - Evet ! Kürk. Kışın vücudunu soğuktan muhafaza eder. Seni ısındırır. Hasılı rahat edersin.
 - Para verecek miyim ?
 - Hayır ! Teklifi mi kabul olunacak bir şey ise pekâlâ. Yok öyle mesleğime mugayir zırva bir şey ise kürkünü boğazına as.
 - Hayır ! Pek kolay bir şey.
 - Hele söyle bakalım.
 - Her söylediğime doğru olsun, eğri olsun kavuk sallayacaksın.
 - Ha ! Kavuk mu sallayacağım ? A a yapamam, öyle iş elimden gelmez.
 - Canım baksan ! Kavuk sallayanlar kürk giyiyorlar.
 - Sen de kürkü kavuk sallayanlara giydir. Benim kavuğum başında yapışlıdır. Öyle kürk ile sallanmaz. Zirâ bir gün olup sallaya sallaya başımdan tekerleni verecek de başı açık kalacağım.
 - Sallayanların kavukları neden düşmüyor ?
 - Görürsen, ya bir gün olup öyle bir surette düşecektir ki bir daha başa giymek mahâl olacaktır.
- Fıkramızın muharririne teşekkür ederiz. Daimâ böyle tuhaf fıkralarla Kokonoz'u sevindirmesini rica ederiz.

(Kokonoz İdarehânesi)

Kokonoz İle Muhâvere

- Kokonoz ! Gazeteci mi oldun ?
- Ne var ya beğenemedin mi ?
- Evet ! Beğendim. Lâkin becerebilecek misin ?
- Becerenler gökten zenbil ile inmediler ya !

- Gökten zenbil ile indiler ama herkeste para var işini para kuvvetiyle görür sen züğürtün birisinin bu züğürtlükle ne iş göreceksin ?
- Vay ! Demek sen beni Kokonoz değil, kokoz zannediyorsun ha ! Kokozsun ! Neye mâliksin söyle bakayım.
- Ben mi ? Dolapta dört tane eşek nalı,
- Kümeste iki tane horoz, geçen gün yıkılan odadan çıkma dört tane kırık mertek, aletlerinin günleri.
- Patlamış bir çift kundura !
- Lâkin beraber sabr etde anlayalım, beyt pazarında tellâlık mı ediyorsun ? Ne der bu saydığın şeyler ?
- Neye mâlik olduğu mu sormadın mı ?
- Ben sana evdeki eskilerini tellâlla denedim, nakid paran var mı anı soruyorum.
- Ço.....k.
- Hani ya nerde, meydan görmeli.
- Bankalarda kasalar dolu.
- Bankalardaki paralardan sana ne ?
- Banane mi ? Ya Beyoğlu'ndaki hotellerin, gazinoların, konakların, yalıların, İstanbul'daki hanların, hamamların, mağazaların, kiralaları... denizdeki vapurların nülleri, bu kadar seneden beridir çalıp çarptığım binlerce liralara nereye gitti. Bankalarda değiller mi ?
- Ha ! Şimdi ayağım suya erdi !.

* Lânba Suyu İspirto

Birdat - Ne o Kokonoz !

- Ne olacak lânba suyuyla ispirto satıyorum.
- Kokonoz . Canım hiç gazeteci adam lânba suyu ispirto nasıl satabilir ?
- Lâzım geldi.
- Neden ?
- Çünkü görüyorum ki daha dün denilecek gibi bir zamanda lânba suyu ispirto diye çılgınlıklarıyla âlemi taciz edenler bugün cüccar oldular. Adama öyle çalımlar savırıyorlar ki duyanlar bile hayretde kalırlar.
- Acayip şey ! Kim imiş bu tüccar olan herif ?
- Söyleyemem ki : Çünkü herif namuslu hem o kadar namuslu ki anlatmak için uzun bir zaman lâzımdır.
- Ey ! Ne demek isteyeceksin ?
- Hayır ! Sanki bende lânba suyu ispirto satacağım belki ileride bir cüccar da ben olurum da gazetecilikten kurtulurum.
- Ben sana bir şey söyleyeyim mi ? Lânba suyu satmak senin işin değildir ?
- Neden ?
- Mesleğine muvâfık değil de andan.
- Hayde be oradan ahmak herif . Sen budalasın ya !
- Neden budala olayım ?

- *Bak ben o lânba suyucu herifin sattığı çalım gibi satmağa yüz gazeteciliği fedâ ederim.*
- *A Kokonoz'um sen öyle çalım satamazsın.*
- *Neyçün.*
- *Çünkü o mâzurdur. Ne kadar tavır etse kusuruna bakılmaz. Lâkin sen öyle değilsin. Sen herhalde söylediğin sözün farkındasın.*
- *Öyle ise ve beden farkı olmayan bir takım vahşi herifler medenî insanların içine karışmamalıdır.*

Merak Bu Ya

Canım kokoz bir şey soracağım ama doğru söyleyecek isen sorayım zirâ çoktan beridir merakıma dokunuyor.

- *Ben bu gazeteyi zaten ne için çıkarıyorum ?*
- *Ben bilir miyim ?*
- *Ey işte sen de bil ki : Doğruyu söylemek için çıkarıyor ?*
- *Öyle ise soracağım şeye doğru cevap vereceğine emin olayım.*
- *Daha şüpheli mi var ?*
- *Öyle ise dinle.*
- *İşte kulağım sendedir söyle.*
- *Evvelâ bana söyle ki : Burnun neden öyle Çakmakçılar Yokuşu'na benzer.*
- *Oturduğumuz o Çakmakçılar Yokuşu'nda olduğundan vâlide merhuma meraklı olmak hasebiyle daima yokuşa bakarmış ey kadınlar hani ya bir çoğunun anası en ziyâde nereye bakar ise doğacak çocuk tıpkı o baktığı şeye benzermiş derler. İşte bizim vâlide de o o yokuşa çokça baktığından bizim burun böyle âlemin nazârına çarpaçak kadar hem büyük hem de eğri büğrü bir şey çıktı. Ne yapalım efendim beğenmeyenler kızlarını vermesinler.*
- *Canım iş yalnız burunda değil ki kafasında insan kafasına benzer bir ciheti yok ki : Büyük dersek (ölçtü terzi ihtiyar - bir buçuk endazeyim) beytinin maksadı. Yani ... yani.*
- *Yani... alt tarafı.*
- *Kü...s.*
- *Kim kime küs !*
- *Hayır küs değil Kokonoz.*
- *Ya küs değil de gavalı mı ?*
- *Hayır canım büyük pek kısa olduğundan seni bir şeye teşbîh etmek istiyordum.*
- *Küs müs dediğin sakın şey olmasın ?*
- *Ne ?*
- *Hani ya şu şey vardır. Of !. Bir türlü hatırıma gelmiyor. Canım şey be gardaş. Ufak bir hayvan.*
- *Köstebek mi diyeceksin ?*
- *Ha ha ! Köskötek.*
- *Hayır ! Köstebek.*

- Ne olursa olsun. İster köskötek olsun ister körköpek.
- Ey ne oldu sanki hiddet mi ettiniz ?
- Eğer boyum bu kadar kısa olmaya idi mutlaka kızacaktım.

Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hale Girecek

Evvelâ o zaman kürre-i arz üzerinde ahvâli meçhûl bir karış yer kalmayıp kutb-ı şimâlî ve cenûbî ile Afrika'nın vustları dahi şimdiki Londra gibi meskûn ve ma'mûr olacak ve " Bu yerler bundan üç bin sene evvel âdetâ meçhûl imiş " diye bizim cehâletimize şaşılacak.

Şu kadar var ki o zaman kutublar ahalisi bıçakları arasına birer sopa koyarak borularını bir kere bellerine dolandırdıktan sonra enselerinden çıkaracaklardır. Afrika'nın vustu ise göbekleri altına tuz ruhlu birer makine koyarak bu sebeble serinlemek yolunu bulacaklar.

Şimdi Londra'da dükkânı bulunan bir adamın hânesi elli saat mesafede bulunduğuna ve bu hâl yavaş yavaş Avrupa'nın her tarafına sirâyet eylediği gibi şimdilik yaz mevsimine mahsûs olmak üzere kırlara çıkmak dünyanın her tarafında moda idüğüne göre bundan üç bin sene sonra şehirler âdetâ birer çarşı veyahut fabrikalar mahalinden ibaret kalıp insanlar bundan üç bin sene evvel olduğu gibi yine dağlarda bahçelerde müteferrik niskân edecekler.

Birde bundan bin beş yüz sene mukaddem dünyanın ekser kıtalarında bir familya âdetâ bir kabileden ibaret iken şimdi meselâ Dayızâdeler âdetâ bir familya ecnebî sayılmağa başladığı gibi bundan üç bin sene sonra dahi familyalar bir zevc bir zevce bir de dört yaşına kadar çocuklardan ibâret kalacak, bir çocuk dört yaşına varınca mektebe ve oradan sanaata ticarete gidip kendi hesabıyla çalıştığı gibi başlı başına olunup adeta dört yaşından sonra kimse anasını babasını görmeyeceği misullu hele gardaşlar birbirini hiç görmeyecek ve amca, dayı, hala, teyze namlarıyla bir familyanın akrabası olabileceği âdetâ esatir-i evveleyn kâbilinden add olunacaktır.

İnsanlar beynindeki rabita bu dereceyi bulduktan sonra muâmele-i umûmiyye dahi bir dereceye varacak ki şâyet iki adam birbirine selâm verecek olursa birisi selâmı verip vazifesini ifâ ettiğine daima elden bir ibrâ senedi alacaktır, o zaman " yahu ! Bundan üç bin sene evvel dünya ne kadar ahmak imiş ! Saatçiye tamir için bir saat bıraktıkları zaman bir senet almazlar ve saatçiler şâyet aldıkları saati inkâr eder diye endişe bile etmezler imiş " diye şaşacaklardır.

Vasâit-i nakliyye o kadar çoğalacak ki herkes için dâimî suretle binilecek birer şimendüfer icât olunup çarşıda pazarda bununla gezmek şöyle dursun hatta sofra başında uşak yemek dağıtacağı zaman dahi yine böyle şimendüfere râkib olduğu halde dağıtacaktır.

Lâkin bundan muahharan suûbet görülüp balonlar dahi şimendüferler kadar taammüm etmiş olacağı cihetle herkes ettiği mahalle şimdi hayvana binmek tarzında - balonlarla seyahat edebilecek ve sofracı uşaklar salon içinde Efendiler tacîz etmeden yemek dağıtabilmek için balonla uçarak ifâ-yı hizmet yolu bulunacaktır.

Telgraflar dahi bu derece taammüm edecek hele matbaa takımı âdetâ şimdiki yazı takımları yerini tutacak ve yazı için mahsûs birer makine icat olunacak ve insanların bunlarla iştigali o dereceye varacak ki (başımı kaşımağa vaktim yok) lakırdısının hükmü asıl o zaman meydana çıkacaktır. Söyle ki :

İş adamı bulunan bir adam nihayetsiz meşgûliyyetinden nâşi yalnız çubuk doldurmak su istemek falan değil ; âdetâ her işini uşaklara gördürmeğe mecbûriyyetinden dolayı sofrada yemek yer iken taamı kaşık veya çatal ile uşaklar ağzına götürecek ve bu aralık sümküreceği gelse uşak mendili burnuna tutup kendisini (hıh) diye sümkürececek ve hele başı veya başka birbiri kaşınacak olsa uşak kaşıyacak o aralık kendi elleri ise, ya sofrâ üzerinde bulunan telgraf makineleri vasıtasıyla kırk elli mahal meyanında muhâbere etmek ya yazı makinesiyle bir şeyi basmak gibi hizmetlerden birisiyle meşgûl olacaklardır.

Ancak kulakları boş işsiz kalacağından yanı başında bulunan bir diğer adam dahi önüne o günkü gazete veya mecûuaları alıp mühim mevâddı okuyarak sûret-i mahsûsa da yapılmış bir boru vasıtasıyla Efendi'nin kulağına yavaşça isal edecektir.

Bu gibi iş adamları vakitlerini nakd makamında ve belki daha pek çok kıymetli add edecekleri cihetle vakit kazanmak için kelâmda dahi o kadar imsâk edecekler ki lügâtların yalnız ilk hecelerini telaffuz eyleyecekleri ve bu halde meselâ “ ricâ deriz şimdi vaktim olmadığından yarın teşrif ediniz ” demek lâzım gelince “ ri... ed...şi...vak...olm...ya...teş..edi... ” diyeceklerdir.

300 sene sonra dünya bir hale gelecek ki insanlar havâss-ı hamse-i zahirenin kuvve-i tabîiyyelerine kanaât edemeyerek en uzak yerdeki sedâları toplayıp kulaklarına isal etmek için kulaklarına gâyet masna' birer (funi), gözlerine ...

ma badı var

** Bu yolda mükâlemelerdir... Âdetâ rica ederim Efendim hükmünü ifâ edecektir.*

İki Kişi Beyninde Muhâvere

- *Bahs ederim ki iş benim dediğim gibidir.*
- *Hayır bahs etme çünkü gayb edersin. Zirâ işini ben senden eyi bilirim.*
- *Hayır bahs ederim. Cehenneme de gayb edersin.*
- *Be arkadaşım ben işi tamamıyla bilirim. İnat etme.*
- *Pekâlâ ! Söyle bakalım sen işi nasıl biliyorsun !*
- *Aldığım malûmat mevsûktur. Dinle Mösyö Yasunidi o gün İskele'de kahvede oturuyor ve bazı mübâhaseler ediyormuş. Bir de Yunan Konsolosu meftûr olduğu tabiat iktizasından olarak öte taraftan atılarak mûma-ileyh Yasunidi'ye bir itiraz bastırmış o da itirazını müdafaasız*

birakmış derken itiraz müdafaa', itiraz müdafaa' iş buyurmuş Konsolos'u hiddet bürümüş yerinden fırlamasıyla Mösyö Yasunidi'ye bir hamledir göstermiş. Zaten Mösyö Yasunidi Konsolos'a esâsından ehemmiyyet vermiş adamlardan değilim, iş ben burasını sonradan öğrendim.

- *Ey ! Aman aman ! İş sahîhan benim bildiğim gibi değil imiş.*
- *Şüphe yok. (Ben sana inat etme demedim mi, yumruğuyla bıyıklarını yukarıya doğru iki taraftan kaldırdıktan sonra) derken efendim Mösyö Yasunidi Konsolos'u eline almış. Basmış sopayı, basmış sopayı ! Bir haldeki Konsolos itiraz ettiğine değil, kahvehânede bulunduğuna da değil, dünyaya geldiğine pişman olmuş. Anladın mı ?*
- *Hay anasını be. Ey Konsolos dayağı yedikten sonra sükût mu etmiş, yoksa hükümete de bildirmek için polise müracaât etmiş mi ?*
- *İşte orasını şimdilik anlayamadım. İleride anlarsın hemen malûmat vereceğim.*

Kokonoz

Aferin Mösyö Yasunidi'ye ! Çünkü işittiğimize göre Konsolos'un birçok ahvâl-i mekrûhesinden nâşi Hristiyan vatandaşlarımız aleyhinde mahzar yapacaklarmış. Evet ! Yaymaladırlar zira ! Anlaşıldığına nazâran pek ileriye gidiyormuş. Hâlbuki bulunduğu memûriyyet nazik olduğundan öyle bir makama kendisini bilir akıllı adamlar lâzımdır.

Havadis

İki gece evvel hastahânede yangın olmuş lâkin polis tulumbayı yetiştirmiş de yangın sönmüş. Gördün mü ya işte öyle olmalı lâmba tenekesiyle yangın söndürmek mi olur. Zabtiye teneke ile tavana su atayım derken başına geyiverir, yahut muvâzeneyi gayb edeceği gibi ayakları havaya doğru yuvarlanıverir. Herkes yangına teessüf edecek yere bize kakhahaları basıyorlar. Bu âdetâ bir fâcia oyunu arasında gülünç bir harekette bulunmağa benzer. Şimdi tulumba geldi. Bu belâ da savıştı gitti.

İstanbul Havadisi

İstanbul'dan alınan habere göre Buğdayzâde Uncu Apik'in eşek cennetinde keyfi bozduğundan hükema tarafından vukû' bulan muâyene neticesinde yüreğinde dinamitle dolu bir fesât kumbarası, beyinde bir ihtilâl kurdu, olduğu tahakkuk etmiş ve bunların ameliyyât-ı lâzime icrasıyla tedâvisine beyne'l-etibba karar verilmiş ise de Apik o illetle zıbarmasını hayatına tercîh ederek razı olmamıştır.

Kıbrıs Havadisi

On beş gün evvel Bodamya karyesinde sünnetçi Mustafa Ağa seksenlik bir adam sünnet etmiş. Herif usturayı yediği anda öküz sesi gibi bir ses ile böğürmeğe başlamış ! Sünnetçiden aslını anladık.

Ama... söylenmez ! Ha ! işte o hatırıma gelendir. Herif iki bacağının arasına bir parça odun saklamış imiş.

Muharrir ve sâhib-i imtiyâz : Ahmet Teyfik

Sayı : 2

Tarih : 11 Kanûn-ı Evvel 1312
(23 Aralık 1896)**KOKONUZ**

Ricâ

Kokonoz'un yazacağı fıkârât daimâ gülünçlü olması mesleğinin iktizâsı olduğundan ve mev.... dıhk ü hânde olacak fıkraların dahi üzerine mebni bulunacağı tabii yedüğünden herkesler yazılan fıkraya bir kulp dakarak kendi boğazına asmamasını ve bu yüzden beyhuûde haksız olarak geçinip de hakkımızda mugâyir-ı adâbı-ı insâniyye ve islâmiyye sözler sarf olunmamasını ve şimdiye kadar kimseye - gerçi hizmet değilse de - hiç bir gûne muâmele-ı bâride de bulunmadığımız halde gece gündüz aleyhimizde bulunan bir takım zevâtın teşvikât-ı cebeliyyelerine kapılmakla işin müzâyasına vakıf olmaksızın bizi hükûmete müracaât mecbur edecek ahvalden edilmesi ricâ ederiz.

Malûmdur ki Kokonoz bir mizah gazetesidir. Bu gazeteyi neşirden maksadımız ise hem ahalimizin keyfine bir hizmet etmek hemde yazılan fıkralarla kendilerine bir ibret göstermektir. Hâlbuki birinci gazetemizde âlemi kendimize aduvv-ı ekber gördük. Evvelki düşmanlarımızda bundan istifâde ederek birçok teşvikâta başladılar, bu sayede bulacağımız on beş yirmi aboneyi gaib ettik ; eğerce böyle devam edecek olursa üçüncü nüshamızı çıkarmayarak sarf-ı nazâr edeceğiz. Bundan epeyce bir müddet evvelisi çaylak ve hayal ve daha sair bir takım mizah gazeteleri neşr edilmiş ve birçok sene devam eylemiştir. Anlarında yazdığı fıkralar hep ahalinin bâdi-i hândesi olmak üzere yazılmakta idi. Biz de anlara peyrev olduk. Böyle bir gazetenin neşrinde hata etmiş isek hatamız kalemen bize bildirilmelidir. Fena söz işitmekten ise gazeteyi hiç çıkarmamak daha evlâdır.

Bir fıkra yazdık on kişi üzerine aldı acaba hangisi haklıdır biz eminiz ki hiç biri de haklı değildir. Çünkü hiç birine de ait olmadığı pekâlâ biliriz.

Binaen-aleyh her yazdığımız fıkrayı kimse üzerine almayarak yalnız gazeteyi eğlenmek üzere okumalıdır. Zirâ seksen sene evvelisi vukubulmuş bir işin bugünkü ahvâle mutâbık olabilmesi mümkündür. Anın için (işte şu fıkra bana aittir zira şu sözden öyle anlaşılıyor) gibi boş fikirlere sapılmamasını tekrar ricâ ederiz.

Teşekkür

Kıbrıs Gazetesi'nin evvelki haftaki nüshâsında Kokonoz'umuzun devâm-ı intişârı hakkında yazdığı fıkradan ve mücerred heyet-i tahrîriyyesinin hüsn ü nazârları iktizâsından olarak hakkımızda ibraz buyurdıkları âsâr hayr-ı hâ hidden dolayı medyuûn bulunduğumuz teşekkürât-ı fâikâmızın takdîmiyle kesb-i mahferet eylesiniz.

- Canım Kokonoz gülüm Kokonoz bana bir yol öğret.

- *Canım Kokonoz gülüm Kokonoz bana bir yol öğret.*
- *Nereye gideceksin evvelâ anı söyle de sonra tarif edeyim.*
- *Hayır canım bir tarafa gitmek için değil*
- *Ya göğre mi çıkacaksın ?*
- *O...f can sıkıyorsun ha !*
- *Ey nasıl yol istersin söylesen e.*
- *Malûm ya kokozluk anamı ağlatıyor. Para kazanmak için bir yol ararım.*
- *Hâlâ bulamadın mı ?*
- *Hayır çok düşündüm hatırıma bir şey gelmedi. Sen akıllısın bari bir güzel yol göster de belki şu fânide ömrümü rahat geçiririm.*
- *Ha ! Demek rahat bir memûriyyet istersin.*
- *Öyle ya ! Kolaylıkla geçinmek isterim.*
- *Pekâlâ ! Beş on tane çiftlik alırsın içine lâzım gelen adamları tayîn edersin sende dairene kapanırsın. Dünya ister batsın ister çıksın, herkes birbirini tese başını kapıdan dışarıya çıkarmazsın çiftliklerinin vâridâtı gelir sende misk gibi zevkine, sefana bakarsın bundan ala rahat geçinmek yolu olamaz.*
- *Hay Allah sana akıllar versin bunamış herif ! Ben neden bahs ediyorum, sen bana ne tavsiye ediyorsun.*
- *Ne oldun ? Vâridât ise çiftlikleri kırka bâliğ et. O zaman vâridât ziyâdeleşir cariyeler de haremde koyun sürüsü gibi çoğalır, çalgılar çalınır, sen de keyfine bakarsın. Ama âlem baş aşağı gelmiş umûrunda bile olmasın “ iç bâde güzel sev var ise akıl u şuûrun ” dünya var imiş ta ki yok olmuş ne umûrun ”*
- *Sahîhan sen pusulayı şaşırmış, ipin ucunu kaçırmışsın.*
- *Ben ha ! Doğrudur. Geçende İskele'ye bir zâta mektup gönderecektim, nasılsa şaşırdım da Leymosun'a gönderdim. Vâkian elimde birisi çekivermesiyle elimden aldı sebebini sordum ise artık edepsizlikten usanmış ben de ipsiz olamam nihâyet elime bir başka ip ucu aldım.*
- *Yazık ; yazık pek acırım Kokonoz.*
- *Ne o akrabandan birisi mi göçtü rûhuna sen sağsın ya.*
- *Be canım budalaca laflar söyleme ben sana ne söyledim. Sen bana neden bahs ediyorsun ben bayram haftası derim sen mangal tahtası anlarsın.*
- *La havle ve la kaviyyûm âti ve la güllaç baklavası illa acem pilavı. Benden kokozluktan kurtulmak için bir yol istemedin mi ?*
- *Evet ! Halbuki sen bana bir lordun bile yapamayacağı şeyden bahs ettin, artık budalalığına hükm etmedim de ne yaparım.*
- *Budalasın sen ki beni akıllı sanıyorsun.*
- *Demek budalasın.*
- *Hayır budala değil öteki dala*
- *Kokonoz ! Sen beni âdetâ istihzâ ediyorsun.*
- *Vay hiddet ediyorsun ha ! Demek benim canım yok. Ben insan değilim ha !*
- *Neden canın olmasın, neyçün insan değilsin, ne oldun ? Sana kim ne dedi ?*
- *Kim mi ne dedi ? Bir kere kulağını arkaya ver de dinle bakalım hakkımda söylenen sözlere, edilen iftirâlara, behtânlara, ismimi tahkîrâne*

söyleyişlere hele dost zannedip hakkında haddan ziyâde hürmet gösterdiğim bir takım iki yüzlü heriflerin teşviklerine can dayanır mı ? İşte ben dayanırında ses çıkarmıyorum. Şen bir lakırdıya tahammül edemedin mi ?

- Canım Kokonoz o sözleri sonraya bırak şimdi sen bana şu kokoluktan kurtulmanın bir yolunu öğret. Saadetten çıkma. Zirâ zaman şimdi pek nazikleşti. Ne söyleyen herkes kendi üzerine alıyor. Düşmanın da çok ne ki lâzım sen bana üç ile beşi kazanmak yolunu göster.
- İşte söyledim ya !
- Pekâlâ ben de anladım. Ama o çiftlikleri ne ile alayım anlar para ister. Hâlbuki bend sekiz ister dokuz olsun o kadar parayı nerede bulayım !
- Vay ! Deminden beri düşündüğün bu mu idi ?
- Daha ne olsun. İşin başı para
- Paran yok ise ne karışırın bre mashara öyle mi ?
- Öyle ya ! çal*
- Nasıl çalayım ?
- Çalda nasıl çalarsan çal.
- Tutulursam.
- Yine çal.
- Canım tutulduktan sonra artık çalacak ne kaldı ?
- Hiç olmazsa seni yakalayan herifin başından kavuğunu olsun çal.
- Ben çalmağı beceremem ki.
- Alış. Şimdiye kadar kör kalmaya idin.
- Sen bilirsen bana öğretsen a.
- Ben bilirim ama kendi kesemden çalmağı bilirim,
- Neden öğrenmedin ?
- Vicdanım razı olmadı.
- Ya benim razı olur mu ?
- Öyle ise züğürt olacaksın, haberin olsun.

Bir Türk - Selâm kavm

Kavm - Ne demek. Vallahi bir şey anlamadım.

Türk - Ağa burada bir koroza mu yoksa horoz mu biri varmış. O siz misiniz ?

Kavm - Hayır baba burada değil şimdi kümese kapadım da geldim.

Türk - Neyi kapadınız ağa ?

Kavm - İşte sorduğunuz horozu.

Türk - Ocağın söğünesi herif. Ben sana bir adam soruyorum adını madını sende ne söz anlamaz adam imişsin.

Kavm - Senin ocağın sönsün. Türk. Sen bana horoz sordun kimi murâd ettiğini ne bileyim.

Türk - Oğlan sen ananın arhasında hiç yürümedin mi ?

Kavm - Türk. Ağzını bozma seni fena ederim eşek herif ben hayvan mıyım ?
Yıkıl oradan.

* Çaldan murâd hırsızlık olmayıp bir tuhaflıktır.

Aynen Varâka

Kokonoz İdarehânesine

“ Geçen Pazar ve Pazarteri günleri Turunçlu Cami-i Şerifi’nde kıraât ettirilen mevlût-i şerifi li-ecli’l-istima‘ Attar Hacı Sûfî Efendi imzasıyla mütehayyizan belde Efendiler hazretine birçok tezkirelerden biri her nasılsa manzûr âcizânem olduğundan anlayamadığım bazı cihetleri sizden sormak üzere bir sûretini bi’l-istinsah takdim eyledim. İşte tezkîrenin aynı şudur.

Hazret-i Sultan par-gâh risâlet ve nazım karhâne-i şeriât Efendi hazretlerinin menkıbe-i vilâdet-i şerifesi bi-lütfa tezli önümüzdeki pazar ve pazartesi günleri bade’z-zuhûr Turunçlu Cami-i Şerifi’nde kıraât olunacağından Efendi hazretlerinin evvel meclis-i mülâyî’in enisi alide bulunmaları müsterhamdır ol babda ”

Bendeniz bu tezkîrenin iptidalarında olan Sultan par-gâh risâlet cümlesinden bir manâ isticracında muzattar kaldım. Hatta tezavvurât, meâni görmüş bir hocaya dahi gösterdiğim halde mûma-ileyhde tahayyürde kaldı. Ricâ ederim anlayabilir iseniz bir cevap verinizde bendeniz şu gönül azâbından kurtarınız.

(Sail)

(Kokonoz)

Saçımız sakalımız ağardı ömrümüzde ne böyle bir teşbîh gördük ne de işittik, ne de yazan zatın hangi kütaptan aldığını biliriz. Sekiz on defa okuduk bir mana çıkarmak bize de nasip olmadı anlayana aşk olsun. Hele par-gâhın ne olduğunu hiç bilemediğimizden bizi de merak sardı. Bari tezkîrenin muharriri kim ise diğer bir tezkîre ile bize anlatsa da o meraktan kurtulsak.

Çocuk Babalarına Bir Numune

Cühelâdan zatın birisi okuyup yazmanın derece-i lüzûmunu hissederek oğlunu âlim etmek niyetiyle mektebe vermiş. Biçâre adamcağız ise nafâka-i yevmiyyesini tedârik kasdıyla daima işinde bulunarak hanesinin idâresiyle iştigâl etmekte bulunduğundan çocuğunun arkasına düşüp de mektebe ne yolda devam eylediğini, tefîşe vakti olmamağla bu işi zevcesine havale etmiş. İki üç günde bir defa “ çocuk mektebe gidiyor mu ? Okuyor mu ? ” diye zevcesine sual ettikçe devamı hakkında hüsn ü şahâdet görerek memnûn olurmuş. Aradan bir iki ay geçtikten sonra vuku‘ bulan suâllerine “ aman canım Efendi ne güzel okuyor ; bülbül ! Hep cennetleri cehennemleri de okuyor. Cevabını aldıkca ! Adamcağız memnûniyyetinden çocuğu nasıl seveceğini bilemezmiş.

Bir akşam hanesine erken gelerek oğlunu mektepten henüz gelmiş görünce “ bari şunu bir yoklama edeyim. ” diye önüne alıp “ oğlum ne öğrendin ? ” der çocuk babasının bu imtihânından fevkâlâde memnûn olarak “ cennetimi okuyayım ? ” Der babasının “ evet ” emrini alınca hemen diz çöküp bir tavr-ı mahsûs ile sallana sallana okumağa başlar.

- Cennette var bir hurma ! Dalları burma burma ! Cennette var bir incir !
Dalları zincir zincir cennette var bir kabak ! Dalları tabak tabak !

Adamcağız çocuğun nağmatı üzerine mütehayyir kalarak “ oğlum sen elifi okumadın mı ? ” Deyince çocuk “ anı da okudum ” diyerek tekrar sallanmağa ve okumağa başlar.

Eliften beneci...n ! Şükrettim köyeci...n ! Köyde kaymak yidim ! Hocamdan dayak yedim !

Bu aralık zevcesi içeriye gelerek “ gördün mü Efendi oğlumuz nasıl bülbül gibi okuyor ” der babası ise hayretinden verecek bir cevap bulamayarak alık alık karısının yüzüne bir vakit baktıktan sonra “ ne diyeyim karı Allah’tan bul ” demiş.

(fantebheva ?)

Bir Hanede Bir hasta

Hasta	- Aman su !
	- Damlası bile yok.
Diğeri	- Canım hasta kısmı yok bilir mi hararetten yandı kav-
ruldu.
	- Aman bayılıyorum biraz su yetiştiriniz.
Diğeri	- Yok diyorlar nerede bulayım.
	- Komşudan alınız. Aman ya Rabbi Kerbelâ’da mıyız mûsibet .
Bu aralık kapı urulur.
İçeriden	- Kapıya bakınız.
Dışarıdan bir ses	- Tahsildârdır tahsildâr.
İçeriden	- Ne tahsildârı ?
Dışarıdan	- Su vergisi tahsildârı ya paraları, yahut suyu keseceğiz.
İçeriden	- Aman Allahu severseniz kesiniz de sudan boğuluyoruz.
Borular suyun kuvvetinden birkaç yerden patladı. Bu hale
canlar dayanmaz.
Dışarıdan	- Demek para vermeyeceksiniz
İçeriden	- Hayır !
Dışarıdan	- O halde biz suyu keseriz de siz de o zaman başınızın çaresine
bakınız.
İçeriden	- Zaten Temmuz ayından berdir başımızın çaresine bakmamış
olsaydık şimdiye susuzluktan çoktan öbür dünyada idik.
Acaba Temmuz ayından beri evimiz su damladı mı havs
dört yerden çatladı, ağaçlar kurudu, bu sene belediyeye

verceğimiz verginin dört mislini suculara verdik üstünü sizden isteriz. Hâlbuki sen yüzüne bilmem ne taktın ki para istemeğe geldin ! Hele biraz daha kapıda eğlenirsek kurduğum turşunun kokusunu o zaman işiteceksin

Dişarıdan - Haydi arkadaş gidelim de insanlar ne yapsalar hakları var. Vallah bizi yakalarlarsa karı tokuşuna dayanamayız ha !

Gazel Hacı Fış Fış

Üç sene el-gazete satmak idi rahat ile şimdi var bir barke bize firât ile sanki artık bitti mi bu ? Daha vardır tevcîhat-ı dâimâ biz satalım şevk-i gazeta kerât ile bir Arap uşak dayanmaz böyle şıklık fi's-şita ister giymeli bir fantalon hirkât ile şevk-i şamur bir memleket fi'l-kundura leş-i fâide almalı bir şif-i sevrât amakuy-ı cizemât ile işte geldi Ramazan ister Hacı Abla Reşel sâim olmaz ya Efendi sade makaronat ile on buşuk saat Başında gül yevm şam işi lüb lüb satar envâ' ilânat ile on fare bir Şam işi hiç kimse almaz şevk-i behâ ü şevk ü şükür dâin-ı şevk börekler satmak ağfilât ile ...

Geçen nüshadan ma bad :

Bundan Üç Bin Sene Sonra Dünya Ne Hale Girecek

Yek nazârda Halkasını bile görececek kuvvette birer çifte dûr-bîn, burunlarına gayet uzaktaki kokuyu alabilecek gâyet sanaatlı birer boru takacaklar ve bu aletler ile meselâ yüz mil mesafede şâyet bir muhârebe-i vuku' bulursa bakıp kumandanın çehresinin rengi kaçmış olduğunu görecekler, bir neferin tabancayı çakarak yalnız kapsülü patlayıp içine ateş vermediğini kapsül sesinden anlayacaklar ve hatta kapsül kokusunu barut kokusundan fark edebileceklerdir.

Fakat muhârebe için öyle eslihâ icat olunacak ve bunlara mukâbil öyle siperler ihtirâ edilecektir ki bizim şimdiki astronomlar, metraliyözler, zırhlı tabyalar numûnehânelerde bulunup halk bunları temaşa ettikçe " canım bu gibi şeylerle nasıl muharebe ederler imiş " diye istihzâ edecekler ve şimdi taş devri adamlarının taştan topuzları o çakmak taşından kargıları ve sairesi bizim ne kadar nazâr-ı istihfâfımızı celb etmekte ise bizim eslihâmızda anlar nazârında aynıyle bu tesîri hasıl edecektir.

Şunu da kayd edelim ki bundan üç dört bin sene evvel iki âşiret birbiriyle cenk ederek meydana tarafeynden topu topu beş on kişi bulunmasına mukâbil şimdi iki millet cenk ettiği halde üç beş yüz kişi bulunduğu gibi bundan sonra dahi meselâ Asya milleti Amerika halkı ile cenge tutuşunca cünd'e beş on milyon asker boğaz boğaza gelecektir.

Kitâtın olan insanlar kendi işleriyle meşgûl olacaklar ki herkes birbirine adâb-ı insaniyyeyi bila ifâya vakit bulamayacaklarından şetm, darb-ı cerh gibi fazâyih bi't-tabî ortadan kalkacak ve ezmine-i kâdime tarihini okudukları zaman meselâ bin sekiz yüz yetmiş sekiz de Paris'te felan ile falanın düvellü

ettiklerine dair fıkra kari'in borusu vasıtasıyla Efendi'nin resîde-i sem'-i itlâ'ı olunca " âcayib ! İşlerini bırakıp da düvellü etmeğe nasıl gitmişler " diye ta'accüb edeceklerdir.

Şimdi Asya ve Amerika'daki esrârı zenciyeye bundan üç bin sene sonra maymunlar istihdâm olunup makinistlikten ta çobanlığa kadar hizmetler anlara gördürülecektir.

O zaman halk " canım bundan üç bin sene evvel gelen milel-i kâdime ne kadar ahmak imiş ki böyle akıllı bir hayvanı yalnız karşısına geçipte gülmek veya boğazlarına birer zincir takarak mahalle mahalle dolaşıp oynatmak için beslerler imiş ! Bahsûs bir şey seyredip de gülmeğe nasıl kuvvet bulurlar imiş " diye şaşacaklardır.

Fünun ve hikemiyyât çocuklar için anadan, babadan öğrenilir malûmât-ı adiyye sırasına geçip meselâ kütüb-ı kâdimede " şey-i evvel, şey-i saniye müsâvi olupta şey-i sâniyede şey-i sâlise müsâvi olur ise şey-i evvelin de şey-i sâlise müsâvi olması lâzım gelir " gibi mübâhaselere rast geldikleri zaman " aman ya Rabbi ! Bundan üç bin sene mukaddem halk ne kadar câhil imiş !! Artık bunu da bilmeyecek ne var imiş ! " diye çıldırısıya bir hayret içinde kalacaklara bizim kürre-i kâmerin derûnunu, safhatını göre bildiğimiz gibi anlar seyyarâtın derunlarını reyü'l-ayin göreceklerinden ve bizim şimdi rûy-ı arzı harita üzerinde seyr etmemize mukâbil anlar gerçekten gezip her tarafı göreceklerinden şimdi bizde olan fenn-i heyet ile coğrafyayı en ziyâde istihza edecekler ve " artık meydanda gördüğümüz şeyi de kitâbe yazmaktan büyük himakât olamaz " diyeceklerdir.

Hele " Ben sairlerinden daha akıllı filosofum " diye meydana çıkan şarlatanları şimdi bizim milel-i kâdime kâhinlerini gördüğümüz nazâr-ı tahîrden daha muhakkir bir nazârla görecekleri bedihîdir.

İşte o zaman dahi yine terakki isteyen fırkalar bulunup beni beşeri daha başka bir hale koyacağım diye kafa patlatıp duracak ve bir diplomatın dediği gibi İngiltere'de cumhuriyet hevesleri baş gösterecektir.

Bir Fasil Bir Komedyâ

Kokonoz - Kızı - bir cariye.

Kız kaçır Kokonoz kovalar.

Kız - İstemem ... istemem. İstemem.

Kokonoz - Ne halt eder !! İstemez misin. Seni gidi utanıp arlanmaz seni . Sen benim efkârımı tahvîl edeceksin ha ? Bakayım sen kim oluyorsun ki hükmünün altından çıkmak istiyorsun. İki dirhem beyninle babanın koskoca, bir kantar beyni ile tartılacaksın öyle mi ? Hakkında hayırlı olanı sen mi daha iyi bilirsin yoksa ben mi ? Kaz aklını başına topla bah kemikler ki kırarım. Ben öyle naz maz istemem. Ben ettim diyorum, işitmiyor musun ? Yirmi bin gurus irâdı varmış işitince aklım başımdan sıçırıyordu sen ne söylüyorsun. Dünyada bundan daha güzel, daha namuslu adam olabilir mi ? Âdetâ herife benim varacağım geliyor.

(kız ağlayarak)

Hı ! hı ! hı ! hı !

Kokonoz - Ne o ! Ne oldu ? Bakar mısın ? Şuna birde durmuş ita utanmadan ağlıyor, cinleri başıma toplama, alayım ah seni fena ederim. Ama ne olacak ? Yeni çıkma moda hanım Efendiler. Allah'tan korkmazlar, babalardan utanmazlar.

Kız - Ay efendim ! Beni Muharrem Bey'e vaad eden sen değilmi idin ? Senden izinsiz bir şey yaptım mı ? Muharrem Bey'e var diye beni teşvik eden sen değil misin ? Şimdi o olmaz başkasına vereceğim diyorsun !.

Kokonoz - Ey ne olmuş sanki ? Vaad etmiş isen vermedin aşmadı andan daha zengini çıktı. Muharrem Bey güzel imiş benim ne vazifem. Zengin dururken güzelmiş diye adama kız verirler mi ? Bilmezsen öğren. Senin para dediğin çerkini bile güzelleştirir hem parası olmayanda insaniyyette olmaz. Ama ötekini şimdi seviyormuşsun nikâhtan sonra anı da sürsün nikâhta kerâmet vardır senin muhabbet dediğin değil benim gibi eşiktedir ki emir edecek bir de durmuşta öğüt, nasihât veriyorum.

İşte sana arsızlık istemem diyorum. Gevezeliğin lüzûmu yok. Bugün görücüler gelecek haydi göreyim seni güler yüz göstermede bak.

Cariye kıızı bir tarafa çekerek - bu ne canım ! Bu ne sen çıldırdın mı? Herkes koca diye olup dururken sana koca veriyorlarda almak istemiyor musun ? İşte dünya böyledir. Eline geçen kudretini kıymetini bilmez. Kader kıymet bilmenin eline geçmez. Ah ne olurdu. Sevabına beni de bir kocaya verin buluna idi. Aman Allah naz maz değil papuçsuz koşar idim.

Geçen gün Hoca Efendi'nin söylediği gibi kadın dediğin sarmaşığa, erkek dediğinde ağaca benzer. Sarmaşık ağaca sarmalınca büyüye bilir mi ? Hoca Efendi'nin sözü pek doğrudur. Kendinden kıyas ederim. Rahmetli sağken yanaklarım pancar gibi, kalbimde rahat idi. Şimdi bir deri bir kemik kaldım. Hey gidi günler, hey gidi geceler ! Kara kışta mangalsız yatardım. Şimdi Ağustos'ta zangır zangır titriyorum. Gel beni deilde kocaya varmaya bak. Dünyada gece yanında biri bulunmaktan lezzetli bir şey olamaz. Hiç değilse insan aksırınca bir hayır ola deyin bulunur.

Kız -Canım hiç öyle şey mi olur ! Muharrem Bey gibi bir cevânî bırakayımda gelir suretli ihtiyâr herife nasıl varayım.

Cariye - Canım arkadaş o da memleket memleket gezer. Kim bilir bir başkasına mı gönül verdi. Ne oldu ?

Kız - Muharrem Bey'in resmini göstererek - ah ! Ne söylüyorsun ? Şunun yüzüne bak bir kerre bir tane, kurban olayım. Böyle melek simalı bir cevânî bırakayımda kır sakallı, buruşuk yüzlü bir herife

*zengindir diye var edeyim imiş. Galiba ben bababın akıyla
yaşarım ha !*

Muharriri sâhib-i imtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 3

Tarih : 25 Kanun-ı Evvel 1312

(6 Ocak 1897)

KOKONUZ

(İstirhâm)

Vakıan üçüncü nüshadan abone bedelâtının tesviyesi zımında Kokonoz'un istirhâma kalkışması biraz soğukça düşer ise de kokozluk meselesi bu soğukluğu bir taraf etmeğe kafidir.

Kokonoz şimdi kokozdur gezemez beş parasız para ister sürünülmez koca birleş parasız para ister kağıda kise-i servet bomboş yürümez bu Kokonoz bu başı serkeş parasız yemek ister para lâzım gece gündüz düşünür edemez arz-ı cüd öyle her on beş parasız satacak tarlası yahut konağı yoktur anın hânesinde yakamaz Bir gece ateş parasız.

(Ricâ-yı Tashîh Ve İfâ-yı Teşekkür)

Beyrut'ta neşr edilen, " semerâtü'l-Fünûn " gazete-i muteberesinin 1080'inci nüshasında Kokonoz hakkında ibrâz âsâr-ı hayr-hâhı edilmiştir. Ma' mafi kokozun kokoz olduğu birinci nüshasının fâtihâ-i kelimünde mutalaa' edilmesiyle beraber bir hüküm bastırılarak Kokonoz müflis diye tefsir olunmuştur.

Vakıan bu yüzden bizce bir iğbirâr hâsıl olmamış ise de Türkçe de (İhtiyâr) manâsına olan Kokonoz'un aksi tefsîrine karşı sükût etmek manâsınca bizimde şüphemiz olduğuna delil add edileceğinden serlevhamızın tefsîrinde vuku' bulan yanlışlığın lütfen tashîhini cerîde-i mezbûre heyet-i tahrîriyyesinden ricâ eder ve gazetemiz hakkında izhâr buyurdıkları âsâr-ı hayr-hâhiye mukâbil medyân bulunduğumuz teşekkürât-ı fâikamızın takdîmine müsarâât eyleriz.

-
- Kokonoz sana bir mektup gelmiş.
 - O nasıl mektup oku bakayım.
 - Buyur dinle (zâtınız dünyanın beyazını karasını fark edenlerden bulunduğunuz cihetle her kime bir iltimâs etmiş olsanız tensîb ve kabûl ederler bendeniz ise oldukça okur yazar ve bilirsiniz ki ufak tefek işe yararım. Nereye münâsib görür iseniz benim hakkımda bir iltimâs etmenizi temennî ederim.)
 - Şu mektubun imzası neder ?
 - İmzası (kâdim tarak)
 - Ha ! Şu bizim tarak.
 - Kokonoz. Bu varâkanın mefshûmunu anladın mı ?
 - Melfûfu ne demem ? Birde melfûfum var ?
 - Hayır a canım melfûf değil mefshûmunu, mefshûmunu !

- *Aferin sana ! Beni kara câhil mi zannettin ?*
- *Kokonoz eyi ama sen o kadar lügât bilmezsin. Bazı kere bir lügât söyleyeyim diye çaksanda yine aksi söylersin. Meselâ leyle-i kadr diyeceğin yerde leyle-i kadr gecesi dersek hâlbuki bu büyük hatadır.*
- *Canım sen beni yerime öğreneceksin ? Bilirim dedim bilirim.*
- *Peki tecrübe için şu mektepten sana bir lügât sorayım bakayım bilecek misin ?*
- *Sor.*
- *İltimâsın manâsı nedir ?*
- *Yahu sen bayağı budala olmuştun. Cihânda bundan marûf, bundan manası vazîh bir kelime var mıdır ? Hatta bu kelimenin manâsını belki beşikteki çocuklar bile bilir.*
- *Eyi ya ! Mademki bilirsin, manasını söyle.*
- *Manasını mı ? Ne demek be canım ? İşte iltimâs. İltimâs demektir. Hatta sonunda aranılırsa selâmettir !*
- *Sonu selâmet demek ne demek ?*
- *Vay o kadar çok şey bilemedin mi ?*
- *Hayır.*
- *Öyle ise ehl-i kalb değil imişsin iltimâsa nail olan selâmete mazhar olur.*
- *Elbette ana şüphemi var ? Ey ! Şimdi bu mektup sahibini iltimâs edecek misin ?*
- *Hay. Hay.*
- *Pekâlâ ama ! O adamın iktidârının derecesini bilmelisin de anın üzerine iltimâsa kalkışmalısın.*
- *Yahu ? Sen hiç alemin halinden anlamıyor musun iktidârın ne lüzûmu var ! Öteden iltimâs kalktı mı ? Ben anın kıyasını çoktan yaptım. İltimâs iktidâra faik ve galiptir. Yarın ben gider tarakı bir tarafa iltimâs eder bir bardağa kulp yaptırırım.*
- *Öyle ha ! İktidâr ister olsun ister olmasın iltimâs ile iş biter.*
- *Ne demek iltimâs şarkta garpta, urumda kâribde iktidâra meydan okur.*
- *Ama artık insaf et Kokonoz. Birazda iktidâr lâzım.*
- *Sus be adam. Sende insâf minsaf diye sözü uzadıp durma o nerede bu nerede ?*
- *Kokonoz mantık bilir misin ?*
- *Ne demek dünyada anı bilmeyen var mı ? Gördün mü işte öyle dişe dokunacak şeylerden bahs etde gönlüm biraz açılsın nerede yiyeceğiz ?*
- *Canım hiç mantık yenir mi ?*
- *Nasıl yenmez, mantıdan ala şey mi olur ?*
- *Mantı değil Kokonoz, mantık, mantık*
- *Ha ! Anladım kıymalı mı, yoğurtlu mu ?*
- *Canım cehâletini her yerde izhâr etmenin manâsı yok mantığın kıymalı yoğurtlusuz olmaz.*
- *Şimdi Allah için doğru söyle mantının kıymalı yoğurtlusuz olmaz mı ?*
- *Sen Kokonozladıkca artık abuk sabuk söylüyorsun. Haberin olsun adını değiştireceğim. Kokonoz yerine mateve çağıracağım. Vakıan mantı denilen*

şeyin dediğin gibi kıymalısu yoğurtlususu olur. Lâkin benim dediğim mantı değil mantıktır. Mantık olarak kazaya, kıyasât, mağaltat.

- Dur arkadaş. İşte benim dediğimde o ya ! Onunda kıymalısu olur. Yoğurtlususu olur. Ancak dediğin gibi kazaya uğrarsa o fena.
- Kokonoz uzun ettin ama. Söz anlayacak mısın. Yoksa benimle eğleniyor musun ? Mantık âlemi bakkalda da var çakkalda da var, fakat bu ilm-i eskârın, kelâmın mizanı olduğu cihetle hükemâ, ilmen pek dikkat etmişler. Sarfca bazı ilâl yaparlar. Bu da eskârın sarfı demektir. Kıyâs ile hakikâti bulur.
- Bulur ha ! Hakikâti kim gaib etmiş ki o bulacak ? Yahu ! Arkadaş ben bu ilmi bilmiyorum. Şunu bana öğretsen a.
- Peki ama dikkatle dinle. Bu ilimde kadiyyeler var. Bunların kıyâsları var. Şimdi ben sana bir kıyâs yaparım. Sende bundan sonra tatbîkata girişebilirsin.
- Ben zaten laklakıyyâta şimdi mi girişeceğim işim gücüm o !
- Canım yine lakırdıyı ters anlıyorsun. Laklakıyyat değil tatbîkât.
- Ey pekâlâ ! Pekâlâ ! Hoşnut oluyorum da yap bakalım.
- Eyî dinle ha ! Kokonoz sen öleceksin çünkü insansın . Mademki insanlar fanîdir. Sende fanîsin öleceksin.
- Alimallah bu çok tatlı. Sahîhen mantıdan da tatlı be. Dur azacık ... hah bekledim dur bende bir kıyâs yapayım.
- De bakalım.
- Şimdi bak. Senin kafan karpuzdur.
- Sus arsız ! O nasıl lakırdı.
- Dur. Dur. Acele etme. Mantık ile sana isbât edeyim. Senin kafan karpuzdur çünkü karpuz mevdurdur. Madem senin kafanda mevdurdur elbet karpuzdur.
- Hayır böyle safsata istedim. Hani ya iltimâs iktidâra galiptir demedin mi ? İşte kıyâsı ona yapmalısın.
- Arkadaş bu kadiyye kıyas kabul etmez. Bundan vazgeç.
- Neyçün vaz geçeyim ? Eğer bekleyemedinse bir daha tarîf edeyim. Yahut kıyası yapıvermeli
- Pekala madem ısrâr ediyorsun, yapayım.
- Yap bakayım belleye bildin mi ?
- İltimâs iktidara galiptir. Çünkü evvelki muazzez ikinci muhakkardır. Muazzez ise her halde muhakara galip ve faiktir iltimâs iktidâra galiptir.
- Aferin Kokonoz. Sen artık almış yürümüşsün.
- Ne zannettin ya ! Eğer benim aklımda biraz durgunluk olmasa daha sana ne kıyâslar yapardım. Lâkin artık yoruldum. Biraz müsaâde et de zihnimi dinlendireyim.
- Öyle ise sana on beş gün müsaade iyicesine zihnini rahat ettir sonra, daha soracağım şeyler vardır.
- On beş gün müsaâde ha ? Öyle ise on beş gün sonra ne istersen sor. Seni cevapsız bırakırsam erkek ile kadın müsâvâtı vezninde veznedâr olayım düşmanlarımın gözleri kör olsun.

-
- Kokonoz Zamân okudun mu ?
 - Evet ! Bu gün yoğurtçu Mehmet Ağa'nın dükkânında bir tane bulmuş idimde.
 - Ey ! Ne yazıyor bakalım ?
 - Ne yazacak ! Zaten her vakit yazdığı ne idi ?
 - Demek orasını göremedin ?
 - Neresini ?
 - İşte orasını.
 - Orasını da gördüm burasını da.
 - Ey öyle ise o ben de de görmüş olmalısın.
 - Bend mend görmedim yalnız cam'ie gidiyordum lakırdıya dalarak çamura bastım.
 - Canım sana çamurdan falandan bahs eden var mı ? Artık bu deliliğinden usandım bıktım zamanda bir ufacık fıkra var okumadın mı ? Demek isterim.
 - Evet ! Okudum Kıbrıs'a cevap değil mi ?
 - O da ama asıl sana ait olan ciheti o değil.
 - Vay ! Bana ait olan ciheti de mi var ?
 - Şüphesiz.
 - Aman yanında bir nüshası var mı ?
 - Evet vardır.
 - Ricâ ederim o fıkrayı oku da işideyim. Bakalım ne yazmış.
 - Dinle : Serlevhası Kokonoz alt tarafı " Kıbrıs Gazetesi sâ
 - bık muharririmiz Ahmet Tevfik Efendinin istifâsına sebep müstakill bizim halimize tahammül edememesi ciheti olduğunu beyan ediyor. Eğer Kıbrıs Gazetesi'nin tahmîni gibi muharrerin istifası adem-i tahammülünden ileri gelmiş olsa idi, dört sene mütemadiyyen matbaamızda ifâ-yı vazife edemezdi. Ancak ahiran ruhsat alarak neşr eylediği cerîde mesleğinin bizim mesleğimize tevâfık etmemesinden dolayıdır. Eğer refikimizin mesleğine muvafık geldiyse kendini tebrik ederiz. " anladın mı ?
 - Hayrı ! Anlaşılmaz ki
 - Neden anlaşılmazın ? Senin kafan kalında anın için anlayamadın.
 - Pekala sen anladınsa bana anlat.
 - Canım bunda anlamayacak ne var ? İşte dört senedir orada hizmet ediyormuşsun sonra bu gazeteyi çıkarmışsın. Mesleğin mesleğine muvâfık gelmemiş anın için istifâ etmişsin.
 - Eyi ya mesleğim mesleğine muvâfık gelmemesiyle benim mi istifâ etmekliğim lâzım gelir yoksa sâhib-i imtiyâzın beni tard eylemesi mi icâb eder ?
 - Evet !
 - Neye evet.
 - Seni tard etmesi icâb ederdi.

- *Acaba hakikâten tard mı etmiş.*
- *Ben ne bileyim orasını sen bilirsin.*
- *O fıkrayı muharrir kendi aklıyla mı yazdı dersin ?*
- *Hayır ! Sâhib-i imtiyâz fikrine hizmet etti.*
- *Öyle ise sâhib-i imtiyâz istifâmı uzmetine menâfi' görerek o yolda bir fıkracık yazdırmıştır. Çünkü hakikât öyle değildir.*
- *Sus. Öyle şey söyleme Zamân Gazetesi hakikâti yazar.*
- *Ama efkârını tasrîh et. Her vakti mi yoksa bazı mı bilemem.*
- *Hayır ! Benim bildiğim hakikati yazar ama her vakti mi bazı mı bilemem.*
- *Ha ! Sözüne sirahât ver yoksa öyle sûret-i katiyyede söyleyince her yazdığı hakikât zannolunur.*
- *Sanki öyle değil mi ?*
- *Eğer öyle olsa idi istifâma sebep müstakill olan mesleğimin mesleğine tevâfık etmemesi olmayıp başka bir cihet olduğunu yazardı. Çünkü dört senedir mesleğim mesleğine muvâfık idi de üç günde mi tebeddül etti. Hem bir mizah gazetesinin mesleği, siyâseti bir cerîdenin mesleğine tevâfık eder mi nasıl itizar ? Bu âdetâ " bizim gelin bizden kaçır başını örter kıcını açar " darp misline döndü. Bendenizde istifâ edeceğimden Efendi'nin malûmâtı bile yoktu işte sana Zamân'ın kantarlı bir hakikâti.*
- *Çok şey !..*
- *Hayır az şey çoğu daha arkadadır. Gülerek kahkaha ederik akşama kadar iş gören, gazeteyi tashîh ve ikmâl ile makineye vaz' ettirin. İstifânâmeyi de mürettep Efendilere teslim ederek çıkıp giden ve hala da sâhib- imtiyâz ile bir söz bile etmeyen ben değil miyim ? Kovduğunu hiç çekinmeden nasıl imâ' etmek istiyor ? Doğru söylemek adeti olan bir gazete hakikâti böyle mi yazar.*
- *Ama gazeteci olup da yerine göre doğrudan sapmamak olamaz. Sen hiç yapmaz mısın ?*
- *İşte ben o cihet-i irtikâb etmediğim için makbûl değilim ya !*
- *Canım sen bilir misin ki doğruyu dokuz köyden koğarlarmış.*
- *Varsınlar kovsunlar.*
- *Canım o bir darp misldir yani hakikâtte yerinde yutulmalıdır.*
- *A a ben yutamam.*
- *Mütevâzi adamlar daima hakikâten ayrılmazlar. Ama mütekebbir olanlar öyle değildir.*
- *Tevâzu dururken şeytan sıfatını takınmada ne muhassenât var ? Canım iktizâ-yı hâl öyledir.*
- *İktizâ-yı hâl ne demek ? Kebîr ancak Allah'a mahsûstur. İnsana mahsûs olan atvâr-ı mütevaazânedir. Senin kebîr dediğin mekrûh haslet cell-i mürekkeb ashâbında bulunur.*
- *Acayip şey ! Hem cehâlet hem de kebîr oldun mu ya ?*
- *Elbette, çünkü câhil olmayan kebîr edemez. Kebîr câhilde, tevâzu âlimdedir.*
- *Canım ne hâl ise işte o zât seni kovmuş gibi göstermiş. Ne yapalım.*

- Ne mi yapacaksın ? Yağma yok kapar mısın ya ! Kuruş takbîh edilsin, dört seneden dokuz kuruş yevmiyye ile iş görmekten anam ağlasında sonunda bir de yüzüme yağlı kara sürülsün keyfin gelir a.
- Canım doğrudur hakkın var işin hakikâti ne ise öyle yazılmalı idi.
- Mademki öyledir ya tashîh madde edilmelidir veyahut ilerisini düşünmelidir.

-
- Kokonoz ! Zamân'da bir tashîh var okudun mu ?
 - Evet okudum. Musahhah Efendi o vadar dikkatli o kadar dikkatli ki kisveden ile ve hele dînin bile farkına varmış. Ama nasılsa yine o satırın nihâyetinde zelâlet yerine zelâl ve altıncı satırda hacıların yerine hacılar ve Kâzım Paşa Gazalî'nin altıncı satırındaki kat kat yerine kat tertûb olunduğunun farkına varmamıştır.
 - Lâkin Kokonoz bilmem sende gördün mü (kasîde) denilmiş de bir işaretle alt tarafına (bazen de böyle olur) gibi bir cümle yazılmış o ne olacak.
 - Vay ! O kادarcık şeyi de bilemedin mi ?
 - İnsanlık bu ya aklım ermedi.
 - Güyâ edebiyât kısmına derc edilen manzûmeler ekseriyetle yeni eserlermişte bu defa Kâzım Paşa'nın divânından alınmış imiş. Hâlbuki bazımı ya ! Her zaman böyle olur dinlemeli idi mi.
 - Öyle olduğuna neden hüküm ediyorsun ?
 - Hükm etmiyorum zaten işin aslı başka hiç bir şeye delâlet etmez. Tevîl etsinde yine cevabım var.

(Hem Tuhaf Hem Garip Bir Havâdis)

Paris'te bir Madam varmış, hemde büyük bir familyadanmış. Bu Madam sair kadınların mâlik oldukları her bir hasâile meleke olduktan ma' ada fazla olarak toprağına kadar iner birde uzun kuyruğı varmış lâkin lâtife değil ha. Bu havâdisi işittiğim gibi bakın birdenbire şeytan aklıma neler getirdi. Meselâ kaffe-i Madamların mahut Madamın olduğu gibi birer uzun kuyrukları olsa ne tuhaf olurdu artık o zaman kuyruk tuvaletini - modasını seyr etmeli.

Hele bundan modisterler ne kadar memnûn olacaklardı tarîf edemem. Çünkü kendilerine yağlı kuyruk için bir ticâret kapısı açılmış olacaktı öyle ya her Madam benim kuyruğum diğerlerinden daha güzel ve daha süslü olsun diye kimi renkli kurdela kimi sade zarîf olarak yek renk kurdela bazıları ucuna ipekten veya sırmadan püskül takarlardı. Artık buralarını vaktin modası bilir. Hele kuyruk tutmakta, kuyruk sallamakta bir birlerini edecekleri rekabetin derecesi pek uzun mutalaa'ya muhtac değildir. Fakat bu halde erkekler pekte memnûn olamazlar zannederim. Çünkü evlere gece gündüz vay ! Kuyruğuma bastın. Ay ! Kuyruğum kapıya kısıldı, gibi şamatalar, hele kuyruk mesarifinden dolayı gavgalar asla eksik olmazdı ya sokaklarda hususuyla balolarda çünkü kuyruğa basmak fistâne basmağa benzemez. Vakıan galebelikte fistâne basıyor. Bazen yitirilir de lâkin sâhibinin haberi bile olmaz.

Fakat kuyruk öyle değildir. Adamın canı acır artık her tarafta Madamlara birer çılgık erkeklere de “ avf edersiniz Madam ! Kuyruğunuza bastım ! ” diye etrafa itizar etmekten ne valsın ne de katrilin ve ne de pulkaların bir lezzeti kalır işte bu ciheti düşünülüyorsa pekte iyi olmayacağından Madamların taklidiyle tezyîn-i endâm etmekte oldukları sahta kuyrukların gerçeğini Cenâb-ı Hakkın Madamların umûmuna ihsân buyurduğuna Mösyöler teşekkür etmelidir.

(Bazı Hikemiyyât u Durâb-ı Emsâl)

1

Bir dosttun seye'tini müdâhine iel setr etmeğe çalışmaktan bir düşmanın hasenâtını husûmet-kârâne olsun medh etmek kâr-ı âkildir.

(Kokonoz)

Bir postun sakâtını muâyene etmeğe çalışmaktan dişli Hasan Ağa'nın karısı akıllıdır demek daha eyidir.

2

Donmuş yüreğini ateş aşakla biraz ısıt, fakat çokça ısıtayım deme sonra yakarsın

(Kokonoz)

Yüreğinde ateşi söndürmek için biraz soğuk su iç, lâkin söndüreyim diye çokça içeyim deme sonra patlarsın

ma badı var

Türk	- Selâm kavm !
Kavm	- Sen gene mi geldin ?
Türk	- Ne yapayım ağa ! isterim...
Kavm	- Neyi istersin ?
Türk	- İşte o ho horozumu imiş kaparoz mu imiş.
Kavm	- Evet ! Şimdi anladım kaparuz burada yoktur.
Türk	- Burada yohsa nerede olduğunu bana haber veriniz.
Kavm	- Kaparoz her yerden var ama burada yok çünkü ben adama bir şey kaptırmadım ki
Türk	- Soğulduğumu anladım mı yohsa senin hafan galında anlayamadın mı bilemedim gitti.

- Kavm** - Yok galiba bu gidişle ne sen anlata bileceksin, ne de ben anlayacağım.
- Türk** - Aman allah nasıl melmuhta düştüm. Kimseye hâlimi ağnatamıyorum ne galın hafalı adamlar.
- Kavm** - Türk ! Galiba sen benden bir dayak yemedikten son buradan gitmeyeceksin anladın mı ?
- Türk** - Ocağın söünesi beni döğüvermekten ne gâzâne çıkacaksın
- Kavm** - Haydi dışarı bakayım zira gözlerim döndü. Elim ayağım titriyor. Beni günâha sokacaksın. Bari def 'ol şuradan.
- Türk** - Ricâ ederim ağa ! Bana gızmayınız.
- Kavm** - Nasıl kızmayayım. Adamı ferun ediyorsun.
- Türk** - Aman Ağa ! O adamı bana gösteriniz.
- Kavm** - La havle ! Bu günde Allah bir mûsibet olarak başıma seni mi musallât etti. O dediğin adam kim ben hazır mıyım ki keşf edeceğim.
- Türk** - Canım ? O adam burada çizlaticı imiş.
- Kavm** - Mademki oldun biri böyle söylediğini kimseye anlatamayacağını bilirdin, ne için yanında bir tercümân getirmedin ? Şimdi çizlaticının ne demek olduğunu ben nereden anlayayım ?
- Bir Evlâd-ı Arap** - Es-selâm aleykuûm yâ ihvân !
- Kavm** - Hah ! İş şimdi benzeyecek. Ricâ ederim. Biraz da Oturunuz da şuradan hândan bir de buhûru getireyim. O zaman faslımız Karagöz'ün bahçe faslına döner.
- Türk** - Aman Ağa ! Gözünü seveyim.
- Arap** - Ente bi-arıfu koko koko koko.
- Kavm** - Arabın ağzını kapanarak " Hayır Hacı Baba hayır ! "
- Arap** - Leş !
- Kavm** - Leşin çıksun.
- Türk** - Ağacığım ! Sen bu kör fellaha kulah asma bana bak
- Kavm** - Canım ah ikinizinde müstahkını versin. Nereden cehennemden geldiniz beni sersem ettiniz. Ne diyeceğimi, ne yapacağımı da şaşırdım. Hele birer birer söyleyiniz bakayım istediğizi anlayayım.
- Arap** - Ene koko koko koko.
- Kavm** - Buyurun efendim ! Bu hâller çekilir mi ? Koko ko- ko arkası yok. Koko koko arkası yok. Canım kokodan murâd benim a hele bakalım ne isterler. Söyle Hacı Baba !
- Arap** - Ene şevk ister bu koko koko.
- Kavm** - O...f canım burnuma geldi ha ! Şimdi olanca kuvvetimle can kurtaran yok mu diye bağıracağım.
- Arap** - Ya Efendi ! Biz ister bir gazete bunun isim koko koko.
- Kavm** - Bekleyeceğim bakayım kaç kokodan sonra noz çıkacaktır.

- Arap** - Ben bilir şevk tuhâf bu gazete isim koko koko koko koko no.....z
- Kavm** - Hah şekerde söyleye bildi. (Bir gazete uzatarak) al ya hacı baba ! Lâkin bu gazetenin neresini beğendin ?
- Arap** - Eyyyyyyyyy ! ... İşinde var bir gazel Hacı fiş fiş. Biz şevk beğendi bunu.
- Kavm** - Fakat buradan bir kere daha gazete arama.
- Arap** - Leş ?
- Kavm** - Canım leşin meşin lüzûmu yok. Ben sana gönderirim. Zirâ bazılarının hasetlerini, taamlarını mûcip oluyor da irâde hiddet çıkıyor. Hiddetin sonunda da bardak benim başıma kırılıyor.
- Arap** - Âla'r-res' ! Es-selâm aleykûm.
- Kavm** - Ve aleykum es-selâm uğurlar olsun ya Hacı Baba uğurlar olsun.
- Türk** - İşte Ağa benimde işittiğim o kağıtlardandır. Yarın melmûhta gideceğim, götüreyimde mirlansınlar.
- Kavm** - Pekâlâ Türk Ağası ! (Eline bir kaç gazete vererek) sen şuradan savılda. İster mirlansınlar. İster zırlansınlar.
- Türk** - (gazeteleri aldıktan sonra) Allaha ısmarladım Ağa !
- Kavm** - Uğurlar olsun. Uğurlar olsun. Bir daha uğurlar olsun. Of ! aman ! Az daha bayılacaktım hay anasını be ! Bir gazete çıkardım çıkarmaz olaydım, delisi akıllısı başımda kışladı hele şükür kurtuldum.

(Bir Efendi İle Karusacısı Beyninde)

Efendi karusaya girerek - Muhammed ! Şu uzun sokaktan gitmek isterim. Ne dersin ?

M - Peki eyi Efendim.

E - Lâkin hayvanları pek çopuk sürme

M - Pek eyi Efendim.

(Karusa biraz yürüdükten sonra)

E - Muhammed ! Kaş ki bu sokaktan gelmiyye idin acaba araba dönmez mi .

M - Ne tarafa dönecek efendim.

E - Geriye.

M - Döner Efendim.

E - Öyle ise çevir de öteki sokaktan gidelim.

M - Pek eyi Efendim.

Karusa çevirilip yola devam eder.

E - Hayvanları az süratlice sür.

M - Pek eyi Efendim.

Biraz gittikten sonra canım süratli dedimse hayvanları çatlatacak mısın biraz ağırlaştır.

M - Pek eyi Efendim.

Biraz daha giderek.

E - Canım nasıl eşek herifsin bir türlü söz anlatamıyorum sana biraz süratlice söz dedim.

M - Pek eyi Efendim.

E - Aman karusa parçalanacak. (ağzından köpükler saçılarak) Allah cezası versin senin gibi eşek herifin. Ne öyle dedimse işittirebildim ne böyle dedimse kendi bildiğine gider. Bu günden sonra bana lüzûmun yok. (gittikçe hiddeti artıp boğazının şah damarları şişerek ve gözleri yumurta gibi taşraya fırlayarak) eşek herif nereden cehennemden başıma geldin benim talîm midir her kimi hizmetime alsam böyle oluyor bundan evvel birisini almış idim budalanın biri çıktı şimdi bunu aldım bu ise andan daha budala ne yapacağımı şaşırdım artık ah kotarsın.

M -Görenler ah için söylesinler budala ben miyim, Efendi hazretleri mi.

Muharrir ve sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

KOKONUZ

Vilâdet-i Hümayûn-ı Hilâfet-penâhi

Düinkü Salı günü akşamına tesadüf eyleyen leyle-i nûr aver ki bütün Osmanlılar için matla'-ı envâr-ı inşirâh itlâkına sezâdır. O gün Padişah Faruk Câh, şehir-i yâr adâlet-i iktibâh şevketlü merhametlü Sultan (Abdülhamid) Han Gazî Efendimiz hazretlerinin yevm-i pür meymenet vilâdetleri olmak mülâbisesiyle bütün tebea-i sadakat ünvânları icrâ-yı şehir-i âyine müsâraât eyldiği sırada sâye-i maarif-vâye-i hazret şehir-i yârilerinde neşr olunmakta bulunan (Kokonoz) dahi envâr-ı servere müstağrik olarak izhâr şadımânı eylemekte bulunmuştu.

Kokonoz sahâ-i matbuâta yeni çıkmış olduğundan daha böyle bir leyle-i saideye tesadüf eylememiştir. Binaen-aleyh işbu vilâdet bahiru'l-meymenet hazret padişahî için uhdesine terettüb eden tebrîkât-ı mahsûsanın takdîmiyle kesb-i mahferet eder ve şayet bir gûne kusûru vâki olmuş ise damin afv ü safh ile iltifâf buyurulmasını temenni eyler.

Lefkoşa'dan

Muhâvere

- Haberin var mı yazıcı ?
- Ne olmuş ? Pilav mı var ?
- Hay obur herifler, sende arkadaşında ! Aklınız fikriniz pilavda !
- Ya ne zannettin ? Ben bu âlemde dişime dokanmayacak, boğazımdan geçmeyecek şeyleri ne sorarım ne de dinlerim !
- Vay !...
- Evet !
- Pek eyi ama sen insansın insanlarda ise yine kendilerine mahsûs hissiyyât vardır bir insan yalnız boğazını düşünürse o insan nasıl insandır ? Boğazlarını hayvanlarda düşünebilirler.
- Öyle ya ! Boğazımdan başka bir şey düşünmedim.
- Bende ta'accüb etmem çünkü senin oburluğun öteden biri söylenmektedir. Hâlbuki bu oburluğuna göre şimdiye kadar öküz gibi semirmekliğin lâzım gelirdi. Hususuyla sen kuruydukca kurudun öyle bir hale geldin ki bayağı herkes senden iğrenir oldu yüzüne tırnak ile ursalar irin atılacak eksek içine çökmüş ağzının kokusunu işidenler ise vereme uğramak râdelerine geliyor hasılı sen mücessüm bir dert kesildin ma' mafih seni ben çatır çatır gece gündüz kuru bakladan başka bir şey yediğini görmedim. Dur !

şey ... sahîh !. Baklayı yemeğe iştiha hasıl etmek için eğer ismarlama olursa kafayı bir iki de rakı attığını görmüştüm.

- Herif ! Sen câhilsin be ! Sen bakla yemekdeki hikmeti bilmezsin ! Bakla vücuda nâfidir, bakla makvidir.
- Ha avf edersin ! Onun için vücûdun onun Mısır mumyası kesildi hikmet-şinâs zâta ne diyeyim ? !. Hele senin arkadaşın, yahut daha doğrusu efendin yok mu ? İşte onun tabiati yine başka ?
- Nasıl başka ?
- Canım nasıl başka olacak ? Şimdi unuttun mu ? Bu herif bütün bütün ünvan delisi oldu güyâ kendisini herkes bilmiyormuş gibi diyerek mırıldanıyor deniz, işte o tabiât !
- Ha şimdi anladım. Vakian tabiatını evvel bende beğenmiyordum lakin şimdi beğeniyorum !
- Hay gidi seni iki yüzlü mürdar ! ? Sizin işiniz gücünüz hep melanet.
- Sus ! . Be adam ! O zât şimdiye kadar bu kadar hizmetlerde, fedakârlıklarda bulunmuş da nail mükafât olmuş ona senin dil uzatmak haddin değildir !
- Hangi hizmetlerde, hangi fedakârlıklarda bulunmuş ?
- Hesapsız !
- Peki yaptığı hizmetlerin, fedakârlıkların bir ikisini tadât ediniz hakikâti teslim etmekte vicdanımız hâ
- kim olsun, yok bir şey tadâda muvaffak olamazsanız tokatlarına güzel bir ense uzatır mısınız ?
- Yok ! Ben bunda yoğun !
- Mademki yoksun sus ! Ben sizin içinizi dışınızı bilir takımdanım hepsine hepsine ama bana da mı lo lo lo ? !. O istediği kadar kibirlensin, kendisini tanıttırmak istesin, ben kendisine bakacağım nazarı bilirim zirâ Ziyâ Paşa'nın bed asla necâbetimi verir hiç üniforma, zerduz plan örsen eşek yine eşektir, beyiti ezberimdedir.
- Haddinizi bildiririz ha !
- İşte ben de onu bekliyorum ya ! Hele iktidârınızı görelim bakalım !
- Canım şimdi o bahsleri bırakalım başka lakırdı bakalım hani ya siz bana haberiniz var mı falan diyor idiniz işte onu naklet de tatlı tatlı düşünelim.
- Peki o cihetden de düşünüyoruz. Eyi naklet bakalım ! Ne var ?
- Ne olacak ? İhsân olmuş
- Aman kaçını rütbeden ! Kime ihsân olmuş ?
- Görüyor musunuz aklınız yine rütbede ...
- Canım çabuk izâh ediniz nasıl ihsandır ?
- İşte Vali Paşa hazretleri Rumların kız mektebine beş yüz ingiliz lirası ihsân etmiş.
- Peki ama bu parayı hocalar mı yiyecekmiş ?
- Hocalar yiyecek değil !
- Ya ne olacak ?
- İşte bu paranın faiziyle her sene mektepten çıkan bir kız Avrupa'da tahsilde bulunacaktır

- Öyle ise ehemmiyeti yok !
 - Ehemmiyeti yok imiş ! Bak şu hayvan herife !
 - Ey ne yapalım ? Bizde mi isteyelim ?
 - Ya verirler mi ?
 - Ya Rumlara verdiler de
 - Rumlara verdiler vaktiyle gözlerini açmışlar, çalışmağa başlamışlar çalışa çalışa terakkî etmişler. Terakkîlerini de Vali hazretleri beğenmiş işte bu ihsânı etmiş ! Biz vaktiyle gözlerimizi açmadık şimdi çalışamadık şimdi biz ne yüz ile Avrupaya tahsile gideceğiz diye ihsân isteyelim ! Ez cümle sen ve efendim, ahvâl-ı âlemi anlayarak gözlerini açmak isteyen terakkî taraftarlarını birer sûretle telkîb ve lekedâr etmek gibi cinayetleri icrâyâ Allahtan korkmadan, peygamberden hayya etmeden mehya duruyorsunuz ! Cezîremizde Rumlar terakkîde üç alaya çıkmış Türkler ise hûd beyinlikleri şîyesiyle tedennî de isfal safiline gitmiş ! Bitiriyoruz mahv oluyoruz, yine davasını kaldırmıyorsunuz, yine büyüklük satmak istiyorsunuz !.
 - Be canım elimizde ne var ?
 - Mademki elinizde bir şey yok, kaderinizi derha tarla daima ona tatbîk hareket etseniz olmadımı ! Faidenizden vaz geçtik bari mazaretiniz olmasa !
 - Her şey para ile olur.
 - Evet para ile olur ama Rumlar yerde define bulmadılar çalıştılar kazandılar siz ise ünvan, teferrüd yolunda çalıştınız. Menfaât-ı zâtiyyeniz uğurunda bir cezîre müslümanını cehâlet içinde bıraktınız, aralarına teferruka düşürdünüz, bu ise göz göre canlarına kaymak demektir ki erbâb ü vicdânı kan ağlatmaktadır. Elverir, artık elverir.
 - Peki ne yapalım ? Haydi siz tarif ediniz de biz yapalım !
 - En evvel ortadan nifakı, hud beyinliği kaldırıp yerine ittifâk ü muhabbeti koymalıdır o husûl bulunca mektepleri yoluna koymağa başlamalı Lefkoşa'da bulunan on bab mekteb-i ibtidâiyi bozarak biri anâsa ve ikisi de züğüre mahsûs olmak üzere üçe tenzil edelim on mektebe edilen mesârîfi üçe tahsîs edip de İstanbul'dan mükemmel hocalar celp edelim. İşte o karşımızda güneş gibi parlayan Rumların da mekâtib-i İbtidâiyyeleri üçten ziyâde değildir. Böyle olursa tarîk-i terakkîde olduğumuz görülerek Rumlara olduğu gibi o ihsânlar kendiliğinden gelir bizi de bulur !
- Ve ila

Kokonoz

Fe la

(Kokonoz'un Zamân'a Ciddi Bir Cevabı)

Zamân Gazetesi iki hafta evvelisi neşr ettiği nüshasında istifâmın sebebini tasrîh ve geçen haftaki nüshasında da istifânâmemin bazı ehemmiyetsiz cihazlarını sehv merteye uğramış diyerek tashîh etmiştir.

Uzun uzadıya faidesiz bir masal söyledikten sonrs bendenize bir de iki yüzlülük ünvanı vermiştir.

Zamân sâhib-i imtiyâz dört sene hizmetim sırada iki yüzlü müyüm, bir yüzlü müyüm, beni pekâlâ tanımışlardır.

Sebeb-i istifâmı bir takım te'villerle neşr ederek kabâhati asla üzerine almak istemeyen sâhib-i imtiyâzın muharriri bulunduğum zamân iki yüzlülük hakkında yazdirdığı makale gibi zannederim bir kaç makale de sıdk ü istikâmete dair yazdırmıştı.

İki yüzlülük makalesini nasıl bana tavsiye etmiş ise sıdk ü istikâmet makalesini de kendisi der hatır etmeli idi. Ben iki yüzlülük cihazını asla kabûl etmediğim gibi fûlen de icrâ eylediğim halde sâhib-i imtiyâz redâ sıdk ü istikâmetten sıyrılıp çıkmıştır.

Ne hacet aleyhinde merkez alınmak üzere bulunduğunu da işitmiş olmalıdır.

Sirân-ı mezmûm olan bir şey irtikâb ettiği hâlde tarîk-i sıdk ü istikâmetten inhirâf edip de istifâmın sebebini doğru yazmamasına taaccüb etmem. Çünkü sıdk ü istikâmet kelime-i mukaddiseleri o kadar âlidir ki Zamân sâhib-i imtiyâzında bulunabileceğini kimse tasdik edemez ve etmez. Zirâ o kelimât-ı ulviyye Zamân sâhib-i imtiyâzının çarkları gibi istediği vakit atılıp yerine yenisi alınan kısımdan değildirler, ancak anlar cenâb-ı hilâf avâlim ve kainât takdîsâ t zâta ani's-şükuk ve's-şebhât hazretlerinin ilm ü hâlin ve tevâzu sıfât memdûhasıyla müttasîf olan kullarına bir ihsân-ı sübhâniyyesi bir eltâf rubbaniyyesidir. Yoksa mercimek tanesi kadar mütezarrır olduğunu görüpte teayyüş-i yevmiyyesinden aciz kalarak hizmetine istinât etmiş bir takım biçâre-kâne dünyada hiç bir müslümanın tecvîz ettiği çığlıklarla hakaretler eden ve bir taraftan sıdk ü istikâmete dair makaleler neşriyle diğer bir cihazten uzmetine menâfi gördüğü maddelerde ketm-i hakikat eyleyen Zamân sâhib-i imtiyâzı gibilerin yanına bile varamaz.

Zamân sâhib-i imtiyâzı hakikâtin meydana ihrâcı hakkında ne derecede sayı olduğumu herkesten ala bildiği halde hakikâti meydana koymayarak bir takım tevillerle kendisini haklı göstermeğe çalışmasına karşı sükût edeceğimi memûl ediyordu ki güyâ itiraz etmişim gibi istifânâmemin bir kaç ehemmiyetsiz yerlerini tashîhe kalkışmıştır. Koskoca çarçıp kadar gazetenin bin yerinde o kadar ayıplı sehv mürettepler var iken anları ıslâha dikkat etmeyipde ibarenin manasını zerre kadar tağyîre uğratmayan iki üç kelimeyi tashîhe ka lıkışmaktan maksat ne olacak ? Hiç şüphem yoktur ki muharrir Efendi'nin evhâmına dokunmuştur. Zirâ o nüshada dalâlet yerine adalet gibi büyük bir sehv olduğu halde tashîh edilmemiştir. El-hâsıl bendeniz öyle (ki) bilmem ne tashîhleriyle iskat edilecek adamlardan değilim. Ancak hakikât ne ise kibirini ayaklarının altına alarak meydana koymalıdır. Çünkü kibir ve uzmet hakkında yazdığım makaleyi de der hatır etmelidir.

Lefkoşa'dan

İnsanın mail terakkî olması tabiidir. Cenâb-ı Hakkın insanlara ihsân buyurduğu meziyyet-i mahsûsadan biri dahi insanların mail terakkî olmasıdır. Meselâ bir kuşun sene birbiri ardınca yaptığı yuvalar birbiriyle mukâyese ve muvâzene edilse yerinin diğerinden hiç bir fenn görülemez lakin bir insan ise bugün bir kulubeyi yarın birkaç odalı bir eve veya bir konağa ve gittikçe daha alâsına tebd etmek arzusundan geri duramaz işte bu elden anlaşılıyor ki insanların mail-i terakki olması tabiidir.

Ve insanın hayvanâta rihcâniyyetin en büyük sebeplerden birisi de budur demek oluyor ki insanlardan her biri ayrı ayrı geldi milletinin terakkisi ve vatan ve memleketinin mamûruyyeti için elden geldiği kadar çalışmağa borçludur bu borcu eda etmeyenler yani vatan ve menleketinin terakkîsi için deriğ-i himmet eder insan sayıyla bilirler mi ?

Zirâ Cenâb-ı Hakk insanlara terakkîye meyl ve istidâd ihsân buyurmuştur. Bu meyl ve istidâdtan bi-bahara onlara insan denilemez insan milletini familyasına tersih etmelidir. Zirâ millet olmayınca familyada olmaz öyle ise insan milletinin istifâdesi için familyası menâfî'ni fedâ etmelidir.

Çünkü şimdiye kadar yaya gelmiş olan büyük adamların kâffesi bu kasiyye-i mühimmeye riayetle büyüklük namını illa bilmişlerdir. Vatan ve milletinin tezyîd-i şân ü şerefine çalışan adama insan denilebilir mi ?

İnsan vefatından sonra dünyada ibkâ-yı nâm etmeğe ve enbâ-yı cinsinin tevkîr ve ihtirâmına nailiyyet için şân ü şeref kazanmağa gayret etmeli bu ise gayretli olanlar için mümkündür.

Ve bu şân ü şeref kazanmak durur iken at, araba, saat kösteği falan gibi şeyleri kazanmağa say' etmek ve bütün nazâr-ı dikkatini bunlara hasır eylemek mugâyir insâniyyet değil midir ?

Aklını fikrini böyle şeylerle işgâl edenler milletinin terakkîsine ve vatanının muâyene hizmet edebilir mi ?

Kokonoz

Doğrudur gardaşım edemez, insan millete her türlü fedakârlıktan çekinmemelidir hiç olmazsa milletin bir perdesini kırmakla, bir papucunu çevirmekle bir Etmek, bir yudum su vermekle, olsun ufacık bir hizmet ederek insanlığı isbat etmelidir yoksa vaktiyle kazandığı liralara üzerine oturup da sefâ-yı hatır ile keyfine bakan ve kendi milletinin halinden haberdar olmayan insana insan demekten ise düşman millet demek daha muvâfıktır.

Halep'ten

Kuzum Kokonoz ! Sana birşey soracağım ama doğru cevap ver, çünkü doğruyu herkes sever, sen de doğru söylersen kendini âleme sevdirebilirsin !

Suâlimin ne olduğunu mu suâl ediyorsun ? İşte şu :

“ Zaman ” ve “ Kıbrıs ” cerîdeleri ne için birbirlerini çekemiyorlar da ara sıra yekdiğere senin endaz taarruz oluyorlar ?

Eğer bu suâlîme hakkâniyyet dairesi dahilinde bir cevap verip de tarafeyni de ağız açtırmayıp mümkün edersen sana ümidinden daha büyük bir mükafât var ?

Bir Kokoz

Cevap

Birisi fikr-i mücevvüfle izhâr-ı tagallüb ve dava-yı istibdâd diğeri ise (Zamân)'a karşı o istibdâdı bi'l-müdâfaa (Kıbrıs)'ca tesîs benâ-yı ittihât eylemek efkarına hizmet eyledikleri ve hâlbuki bu iki eskâr yekdiğerine taban tabana zıt bulundukları cihetle ara sıra vukû' bulan musadimenin sebeb-i müstâkilli bundan ibarettir.

Daha açık söyleyecek olursam hakikâti kabul etmeyenlere karşı doğru söylemiş bulunamayacağım tabii idüğünden bu cihette dilimi uzatmadım.

Zamanımızda ıslâha muhtaç hâller pek çok olup binaen-aleyh Kıbrıs halkı da daima terakkî arzusundadırlar.

İki Kişi Beyninde

Birincisi - (Başını eğerek) Avu bonjur Mösyör !

İkincisi -

Birincisi - Nasıl gidiyorsunuz ?

İkincisi - Biraz süratli gidiyorum, işim var.

Birincisi - Yok, Monşer ! Onu sormuyorum.

İkincisi - Ya, Neyi ?

Birincisi - Şu ... hani yok mu ? .. (Türkçe mukâbilini bulamıyormuş gibi) komanet alevu demek istiyorum.

İkincisi - Eyyyy ? Git yanımdan, küfretme bana !

Bir üçüncü şahs mükâlemeye karışarak :

Birincisi - Mösyö demek istiyor ki, keyfin nasıl, eyü mü ?

İkincisi - A birader ! O sözden bu istifsâr hatır nasıl anlaşılıyor ?

Birincisi - Ey, sana fransızca söylemiş.

İkincisi - Nasıl, nasıl ? Daha kendi ana lisanını iyice öğrenmek Fransızca mı parçalamaya kalkışmış ?

Bu esnada birincisi arkasını çevirerek gider ;

İkincisi hem gidene bakar, hem şunları söyler :

Yazık gelen ve saita tevessül ile hem kendini, hem milletini bahtiyâr edecek bir çok gençlerimiz bulunduğu hâlde ekserisinin eskâr-ı frank tabi'yyetten başka bir harekâta görülemiyor ;

Bir Kokoz

(Biberdendir)

- Kokonoz ! Zamân'ın evvelki nüshasındaki Gazi Mehmet Derviş Efendi'ye verilen cevabı okudun mu ?
- Evet ! Okudum lâkin bir biri ardınca biberdendir, biberdendir deyüp gidiyordu. O ne olacak ? Galibâ yediği dolmadan ağzı yanmışta biberdendir diye feryat ediyordu.
- Ben gazetede öyle şeye tesadüf etmedim
- Nasıl tesadüf etmedin ? Sende mi yalan söylemeğe başladın ?
- Hayır ! Yalanı hiçbir vakitte kabul etmem lâkin öyle dolma, biberden bahs olunan bir cihet musadif nazârım olmamıştır.
- Öyle ise dikkat etmemişsindir hani ya Gazi hakkında şöyle olduğu da biberdendir rüyâda gördüğü de biberdendir aksırdığı da biberdendir, gibi cümleler var idi.
- Ha ! Şimdi anladım müberrihindir kelimesinin yekdiğerini müteâkib tekerrür ettiğini söylemek istersin değil mi ?
- Hayır kellesinin kemiklerini falan yok yalnız biberdendir deyüp ağlıyor !
- Canım ben kellesi kemikleri dedim mi ?
- Ya bende sana burnunu kulağını söylemedim ya !
- Kokonoz meram anlayacak mısın yoksa şimdi bırakır giderim ha
- Nereye gideceksin gitsen gitsen Zamân Matbaası'nın kandillerini yağlayıp yakmak için gideceksin ve o vazifeyi de daimâ elden gayıb etmemek için aleyhimde bulunacaksın değil mi ?
- Hayır ! Sen beni o kadar deli mi zannettin ki bu derece işleri görüştüğüm bir ahbâbımın aleyhinde bulunacağım.
- Bulunmazsın bulunanlar eksik değil ya .
- Neme lâzım. Biz saâdete gelelim yani o kelimeye bir itirazın mı var ?
- Hayır ne garazım olacak biberdendir diye ağlıyor da acaba gartelağı mı tutuştu demek istedim.
- Lâ havle canım garaz demedim itiraz, itiraz yani o kelimeyi cerh edecek bir fikrin mi var dedim.
- Ey öyle ise Kokonoz ben değilim sensin
- Neden ?
- Neden olacak ? Fikrin, bıçak mı yoksa kama mıdır ki kelleyi cerh edecek.
- Ha iş anlaşıldı ben sana bu gün meram anlatamayacağım.
- Neden !
- Söylediğim sözü kafana yerleştiremediğimden
- Ya benim kafamın pamuk şiltesi yahut yağ tulumu olduğunu sana kim anlattı ?
- Ey ne yapalım vazgeçelim ve's-selâm.

- Neden vazgeçeceksin.
- İşte sana bu gün meram anlatmaktan zirâ canım boğazıma geldi.
- Öyle ise daha beklediğin nedir ? Ağzını açiver çıksın gitsin yolcu yolunda gerek.
- Şimdilik Allah'a ismarladık zirâ bugün aklın başında değil.
- Ey uğurlar olsun. Sanki yarın yine buradasın.

Timarhânedan Kaçmış Bir Deliye Karşı

*Savulun yol uzundur delidir şimdi durur
Bakınız kollarının rüzgârı insan uçurur*

*Yine bir hiddeti var gözlerine dikkât edin
Bu gidişle bir iki saate varmaz kudurur*

*Şişti gittikçe bakın haber verildi kuduzun
Çünkü sardıkça gazab ağzı deli burnu kurur*

*Şükür Allah'a ki hep dişleri sana'î diştir
Yoksa bi'l-lah kemirir adamı bu hâin obur*

*Geçirir işte nasıl kırmızılanmış çehre
Bakınız dikenini elde savurup arza urur*

*Nice kurtardı timarhâneciden bu yakayı
Aramaz mı acaba bu deliyi o memûr*

*Tuttu işte birini laf ediyor şimdi salar
Gidiyor paltoya bak yanları harman savurur*

*Kokonoz tuttu sakalından anı uyandırır
Koca maymun gibi sıçrar yukarı hem oturur*

Havâdis-i Mahalliyye

*Geçen akşam iki arkadaş zifâf cemiyetine gitmişler. Sokaklarımızın
çamurları zaten malûm ya ! Belediye olan çamurları köreltip yığın etmiş bu iki
arkadaş da nasılsa cemiyetin kesretinden ve karanlıktan yollarını iyice
seçemediklerinden birisi çoktan beri müştâkında imiş, gibi o yığının birine*

girmesin mi ? Ama nasıl giriş bilir misiniz ? Adamcağız ne ağzı kalmış ne burnu ne de suratında temiz bir yeri bu hâlini gören arkadaşı aman arkadaş haydi şuraya kahvehûnenin birine gidelimde üstünü başını temizle deyince : Adamcağız arkadaşına suretini göstermek için boynunu uzatarak bir kerre suratına baksın a ! Demiştir ki : Hakikâten herifte insan içine çıkacak sûret kalmamış imiş.

(Bazı Hikemiyyât ü Durûb-ı Emsâl)
(Geçen Nüşadan Ma' bad)

3

Kibir ve uzmet şeytanın bahçesinde biten bir çiçektir. Büyüdükçe büyür, açtıkça açar.

Kokonoz

Aman çiçek koparayım diye şeytanlık bahçesine girme, sonra hanâsın şerine uğrarsın.

4

Bildiğin şeyi ikmâl etmek ister misin ? Anı başkasına öğretmeğe çalış. Zirâ bilmek kolaydır. Kemâl, öğretebilmektedir.

(Kokonoz)

Bilmediğin şeye de hiç karışma. Çünkü aksini öğreteceksin de kabak başında patlayacak.

5

İnsan en büyük istifâde-yi istiâre ettiği kitapta bulur. Çünkü herkes malını sevmeyip aharın malından istifâdeye çalışıyor.

(Kokonoz)

Tıpkı ben de öyle. Daimâ kendi malından istifâdeyi sevmem gözüm başkasının malından istifâde etmektedir lâkin herkeste kimseye bir şey kaptırmıyor.

6

Dostu ve kitabı çoğaltmağa heves etme bunları intihab etmene çalış.

(Kokonoz)

Benim tabiatimde budur. Daimâ çarşıya gittiğim zaman pathcanın iyilerini ve tazelerini intihab ederek, sekizi bir guruşa olacağından dördü olsunda iyisi alınsın.

7

Cehl-i mürekkebe nisbetle cehl-i basit yine bir âlem sayılır. Zirâ cehl-i mürekkeb erbâbı bilmediğini dahi bilmez cehl-i basit erbâbı ise hiç olmaz ise bilmediğini olsun bilir.

(Kokonoz)

İnsan cahil olmamalı yoksa cahil olduktan sonra ne olursa olsun mürekkeb de diyerek eyi de desek yine vardır.

8

Bir hasis zengin sadaka istemiş olan fakir kendisinden daha fakire müracaât etmiş demektir.

(Kokonoz)

O adama hasis zengin yerine hiç çekmeyerek çenge demek daha muvâfık olur.

9

Himmetsiz bir kibarın himmetine müracaat eden zaif kendisinden himmet bekleyen bir miskine müracaât etmiş sayılır.

(Kokonoz)

Vallah bu ötekinden cengine. Bundan fazla olarak bir hamiyetsizlikle var.

10

Herkesin kusurunu avf et, bahsus kendi kusurunu avf etmemek yoluna bak.

(Kokonoz)

**Bana kalırsa ben kendi kusurumu çoktan avf ettim lâ
kin bakalım Allah avf eder mi ? Âlemin kusurlarını avf etmek Allah'a
mahsustur herkese uzaktan bakmak düştü.**

ma badı var

Muharrir Ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 5

Tarih : 22 Kanun-ı Sani 1312
(3 Şubat 1897)**KOKONUZ**

(Ramazân-ı Şerifin Hülûlu)

Mevsim şita olmak hasebiyle semanın kulûb zulma gibi siyah bulutlarla mestur bulunmasından gurre-i garra-yı şehr-i sıyamın rüyeti mümkün olamadığı cihetle tekmil-i sülsin itibarıyla bugünkü Çarşamba gününden itibaren Ramazân mağfiret-resân olmasına hükm i şeri' lâhik olmuştur. Cenâb-ı Hakk bi'l-cümle müminin muvahhidin kulları hakkında işbu şehr-i mübareki mütemeyyin ve mesut eylesin.

(İhtar)

Kokonoz Sahâ-i matbuâtta arz-ı endâm edeli iki buçuk ay kadar bir müddet olmuştur gerçi cezirede yüzü mütecaviz abone bulmuş ise de bunların nisfından ziyâdesi halâ bedelâtı tesviye etmemiş ve hâlbuki Kokonoz kokoz olduğundan paraya ihtiyacı vardır. Tekrar ricâ eder lütfen abone bedelâtını tesviye etmeyenler etsinler sonra mutalaâsından mahrûm olurlar ha !

(Muhâvere)

- Kokonoz ! Sana neler söylediler işittin mi ?
- Hayır ! Ne söylediler !
- Sen fezâil-i ehlâkiyye, hissiyyat insânîyyeden külliyyen mahrûm imişsin.
- Hepsi bu kadar mı ?
- Hayır daha çok fakat birer birer söyleyeceğim bunları tasdik ettin mi ?
- Bu sözü sakın başkasının yanında da söyleme sonra bütün bütün cehâletin meydana çıkar ha.
- Neden ?
- Çünkü fezâil-i ehlâkiyye, hissiyyât-ı insânîyyeden külliyyen mahrum olan ancak kulaklı babalardan insan ne kadar adi olsa mademki " ve lefedu keremna " da dahildir elbette her ikinisinden de birer nebze bulunacaktır. Ha bak hissiyyât-ı insânîyye ile fezâil-i ehlâkiyyeden mahrum birde delilerdir çünkü anlarında kulaklı babadan hiç bir farkı yoktur ben delimiyim.
- Hayır estağfurullah.

- Öteye fırla üzerime düşersin insan mıyım kulaklı baba mıyım.
- Haşa insansın.
- Mademki insanım deliliğimde yok fezâil-i ehlâkıyye ile hissiyyât-ı insâniyyeden bir vakitte külliyyen mahrum değilim söyleyen cehâletinden utansın.
- Ey pekâlâ ! Sen de sıkılacak suret yok imiş.
- Avf edersin benim suretim üzüm sırası değildir.
- Canım öyle sıkıla değil utanmazmışsın
- Eşeği olan evet alsın benim evde tavşan bile yok.
- Yine anlayamadın hayan yok imiş.
- Hayam yok mu imiş tecrübeyi göğşe çekmediler ? Söyleyen sinabilir.
- Ey sen nankör imişsin etmek yediğin yere yüz çevirmişsin.
- Öyle ise nankör değilim.
- Neden ?
- Ya hiç nankör olan yüzünü etmek yediği yere mi çevirir yoksa etmek yediği yerden mi çevirir bunu geç zira abare cehaleti gösterir başka varsa söyle.
- Evet ! Yeni Efendiler bulmuşsun.
- Ben uşak değilim ki bir efendinin yanından çıkıp ötekinin yanına gireceğim bende başlı başıma bir efendiyim hem öyle okuduğunu anlamaz ismini yazamaz oldukları halde efendinin ünvanını bi-gayr hakk-ı azâb eden efendilerden değilim anlaşıldı mı ?
- Evet anlaşıldı zaten oralarını pekala bilirim.
- Öyle ise daha ne söylediler haydi söyle bakalım.
- Dediler ki sen ciddi bir adam değil imişsin kimden bir fâide görürsün o tarafa döner imişsin.
- Dönersem Cenâb-ı Hakkın uzmet ve kudretini kullarına göstermek için devran ettirdiği koca kerre gibi kendi muhavverimi asla terk etmeyerek döner menfaât-ı şahsiyyemi ancak menafi kilise içinde teharri eylerim öyle yüzünü görünce tabasbüs ederek yanından ayrılınca aleyhinde bulunanlardan vayahut hakkında ağzıma geleni söyledikten sonra miskinata pardon edenlerden değilim.
- Ya ! Öyleleri de var mıdır.
- Demek sen daha uyursun. Hey kuzum şenlik akşamı neler oldu neler.
- Alimallah hayrım yok.
- Ben söylemem sor da öğrenirsin.

(Muhâvere)

- Kokonoz mektep gördün mü ?
- Merkeb dediğin şu bildiğim eşek demek değil mi ?
- Canım merkeb değil, mektep, mektep.
- Ha mekteb. İhtiyârlıktan kulağım ağırlaştı da söylediğini iyice işidemiyorum evet gördüm.

- Nerede gördün bakayım ?
- Her gün yanından geçerim.
- Öyle değil a birader. Yani mektebe gittin mi ve nerede gittin ?
- Evet ! Bende anladım ya gittim.
- Ey ! Bakalım ne dersler gördün !
- Hocanın suretinden başka ters bir şey görmedim.
- Olmadı yine aksi anladın. Ders ders yani sırf mantık meâni usûl.
- Ha evet sarfı zaten mektebe gitmezden evvel bilirdim mahvda sarfın bir nevidir anide bilirim. Çünkü sarf edince mavf olur.
- Mantığın iki nevi var ki sana geçende andan biraz bahs etmiş edim anın yanında dediğin gibi bir de karani olursa o zaman zerre kadar usulden çıkmayarak nasıl yerler anlayamadın ben ne söylüyorum sen ne anlıyorsun.
- Sana dedim kulağım biraz ağırcağıdır. Pek söyle.
- Daha nasıl söyleyeyim dellahı mı çağıracağım.
- Hayır biraz pekce.
- Pekâlâ mektepte okudun mu ?
- Ha şimdi gördün mü nasıl duyarım. Evet okudum.
- Ne okudun ?
- Ne okuyacağım herkes ne okursa bende okudum.
- Demek arabı görmedin mi ?
- Ço.....k daha dün sekiz tanesi bir yerde alınlarını güneşe vermişler oturuyorlardı.
- Gördün mü yine nasıl sapıttın.
- Nasıl sapıttım sen bana arabı görmedin mi diyen ey yalan mı söyleyeyim gördüm.
- A birader ben sana âlemden soruyorum arabı farsî âlimleri var haniya kelimelere ilâl yaparlar. Bir aslında şöyle idi böyle idi de sonra şu oldu derler.
- Ha ! Anladım anladım demek ilâl istersin öyle mi ?
- Öyle ya öyle ya !
- Ey ne oldun boğazıma mı salacaksın tımarhâneye götürürler ha.
- Canım Kokonoz şu istikâmet kelimesinin bir ilal yapsan a.
- Bu kelime isim camittir. (evet) Gibi yerden bitmiş manâsız bir lütuftur aslı, fashı yoktur.
- Kokonoz ! Bunu kabûl kabûl edemem çünkü kelimenin mutlaka manâsı olacak.
- Evet manası varsa da lütfu murad kelimelerdendir belki irâbıda takdîridir.
- Canım Kokonoz, şimdi bahs irabda değil şu kelimenin manâsı vardır diyorsun a be herif ! Sen meram anlamaz mısın sana lütfu murattır diyorum lütfu.
- Evet canım pekâlâ ! Lütfu lütfu diyorsun şu manası var a.
- Elbette.
- Ey mademki öyledir, kelimenin şeklini de masdara venzer. Mutlaka ilâl olabilir.

- Hay gidi şeytan hay be ne dersen o kadar çalışdım yakayı kurtaramadım be kuzum bunlar eltaf bi-meâniden oldu gayr-ı müstamildir. Vazgeç beni nafîle yere verme.
- Canım bundan yorganlılık var mı ? İşte konuşuyoruz . Bu da sözden ibaret bir şeydir.
- İşte anın için bende lütfu murad diyorum a ! Ne ise birader buna ilâl olmaz.
- Yok Kokonoz sözünden dönme ne demek olabilir.
- Gel sen şu istikâmet kelimesini ağzına alma öyle mutel öyle mecruhdur ki hiç tutacak yeri yok demiş olsam becadır.
- Cayır ! Kelimenin ilâlini isterim ve's-selâm.
- Peki fakat arkadaş şimdi başım bir parça sersem be ! Kelimenin evvelini ahirini düşünmeyip yalnız sarfca kaideli olsa olmaz mı ?
- Hay hay neyçün olmaz kaideli olması lâzım.
- Pekâlâ öyle ise dinle istikâmet aslında eski adet idi müteahhirin sarfiyyat bu kelamın lütfunda sıklet gördükleri cihetle yahfifini murad etmişler ise de beyinlerinde çok zaman muhalefet ve mücadele vuku bulduğundan muvaffak olamamışlardı. Nihayet himmet ve gayret kelimelerinin beyinlerinde hasıl olan nefreti bais zıddiyyet olmağla o herc ve merc de himmet mağlûb ve ayn'ul-fîli lâmu'l-fîline münkalib olduğu sırada adetin dalı ıslah zâtü'l-beyn için tevassut ettiğinde kazaya uğradığından avzında hamiiyyetin meymi adeta verildi eski amet oldu.
- Çok alim imişsin be Kokonoz ne tuhaf ilâl bu !
- İlâlin tuhâfı olur mu ? Dinle sonra vazgeçerim ha
- Aman aman sonra !
- Sonra beyne'l-arab kaf ile âynin muhricleri pek karib olduğundan hakkaniyyet ile adetin beyninde bir vesile-i iltizâm olmak üzere evvelkinin kafiye ikincisinin aynı mübâdile ettirildi eski kamet oldu.
- Kokonoz burasını anlayamadım.
- Canım sende ne kalın kafalısın hakkaniyyetin kafi beriye alındı eski kamet oldu eskilik işe veya modaya gelmediği için bi't-tabi elifi eğerlediğinden bu lütfun taklîbinde iltimâs sekâmetinden ihtirazen ve hayatını tahfifen bunun taşı asl-ı kelimenin başına getirildi istikâmet oldu.
- Aman Kokonoz ! sen pek mükemmel şey imişsin be aferin sana.
- ne zannettin ya !
- Ben Kırklar Şeyhi Hacı Fırıldak yahut Hacı pes pes değilim gazeteciyim gazeteci.

(Muhâvere)

- Maraş'dan haberin var mı yazıcı ?

- *Bırak hissiz herifler, kimseye yedirdikleri yok a ! Yalnız aş aş deyip gidiyorlar.*
- *Yazıcı ! Aş değil !*
- *Yakuru kuru ekmek mi ?*
- *Obur herif ! Obur herif ! Oburluğunu bütün bütün rezalete döktün Allah müstahkını versin ! Geçen gün yine yoğurtcu dükkanında kâse kâse yoğurtları birer nefste sömürdüğünü görenler bin lanet okuyordu şimdi de iki çift lakırdı edelim dedik halbuki yine sen sözü aş, kuru kuru ekmeğe intikâl ettirdin !*
- *Seni gidi bunak herif ! Geçen günde kuru bakala yediğimi, ısmarlama rakı içtiğimi muhaveremiz esnasında aleme işittirdiğin zaten sana inanmak caiz değildir ki, şimdi bütün âlem bakla yiyici bakla yiyici diyerek nereden geçersen beni parmak ile gösteriyorlar ; insan içine çıkamaz oldum düşündüm düşündüm herkesin şu su-i zannını üzerimden gidermek için bir kaç kişiler huzûrunda yoğurt yemeğe durdum.*
- *Dur, dur !. Hakkındaki su-i zannı yoğurt gider mi zannedersin ?*
- *Öyle ya ! Geçen muhaveremizde bakla yemekten kurudukca kuruduumu, Mısır mumyası kesildiğimi, ağzımın koktuğunu, benden herkesin öğrenir olduğunu söylememiş mi idin !*
- *Yine öyledir a !*
- *Demek yalnız bir kuru bakladan başka bir şey yediğime inanmazsın ?*
- *Ya kuru bakladan başka bir şey yediğini görmedim ki. Ismarlama olursa kafaya bir iki de rakı attığını bilirim. Bunu varsa söylesinler !*
- *Herkesin söylemesine ne hacet ben inkâr etmem ki.*
- *Ey sen söyle bakalım.*
- *Pekala dinle ben bir oturmada otuz tane mandalina yerim yirmi tane portakal yerim altı okkalık bir karpuz yerim bir okka incir bir okka üzüm yerim hasılı yerim oğlu yerim.*
- *Başka ?*
- *Başka ne olacak ?*
- *De canım daha var !*
- *Hayır ! Şaka hatırımda yok.*
- *Ya tımarhanenin bahçesinde yediğin hıyarları unuttun mu ?*
- *Ey işte mademki bilirsin o kadar yediğim şeyleri kaâle almayıp da yalnız bakla yediğimi söylemede ne mana var bari söyleyeceksin hep yediklerimi tadâd etmelisin.*
- *Bende kabahat var mı ! ben Maraştan haberin var mı ? Diyorum, sen aş anlıyorsun.*
- *Areş nedir ? Asker talîmi mi var ?*
- *Hangi ! Maraş'dan ... ? Şu Şeyin....*
- *İsmi söyleme anlaşıldı.*
- *Hani ya şu şenlik akşamı Saray Önü'nde çalınan.*
- *Ha !.. Daha !*
- *Daha mı ? Ça !*
- *Evet çalgı değil mina !*

- Mina dediğim ne Mart Nisan Mayıs mı !
- Hayır canım şey mena...ra
- Hangi minare Ayasofya minaresimi yoksa Saray Önü ?
- Hayır a birader hani ya Gönyeliler beğenmişlerde köylerine götürmek için pazarlığa bile girişmişlerdi.
- Ha ! Şu minare şuna macuncu feraldağı desek a.
- Evet !
- Ey daha ?
- Daha ne olacak hiç.
- Hay şaşkın herif güyâ öyle feraldaklarla külah kapacaksınız ha !
Acaba şarlatanlıklara kim aldanır ? İşlere kahkahalarla gülmekte dirler
içimizde adam kalmadığını yüzümüze karşı söylüyorlar öyle marş
yaptırarak çaldırıp çağırmakla vakit geçirmekten ise Kıbrıs müslümanları
namına mertsiyeler tanzîm ettirmek daha evvelâ idi.
- Aman birader cidden yeter artık zirâ beni kan tutuyor pek müteessir
oldum.
- Mademki cidden sözlerimden müteessir oldun ortadan nifâkı, hûd beyinliği
kaldırmalı yerine muhabbetle ittifakı getirmelidir şehrimizde bulunan on
bab mekteb-i idâdiyyeyi bozarak biri anasa ve ikisi züğüre mahsûs olmak
üzere üçe tenzîl etmeli ve on mektebe edilen meâarifi üçe tahsisle
İstanbul'dan güzel hocalar celb ettirerek evlâd-ı müslümini talîm ü terbiye
ettirmeli.
- İnşallah Kokonoz ! İnşallah !

“ Zamân Gazetesi sâhib-i imtiyâzı saadetlû Hacı Derviş Paşa'nın hemşire
zâdesi Tüccar Başî hafidi Bodamyalı tüccar muteberatından Kitapçı Mehmet
Sait Bey tarafından varid olmuştur :

Kokonoz Gazetesi Muharrir Ve Müdürü Rifatlû Tevfik Efendi'ye

Efendim !

Dün çıkarılan Kokonoz Gazetesi yirmi dört saat geçtiği halde el-an
alınamadığı ve şimdiye kadar neşr olunanlar dahi kâmilten denilebilecek
derecede aleyhimizde bulunduğundan eğer ismimi abone defterine kayd
buyurmuş iseniz lütfen istifâmı dahi işaret ederek bâde ma göndermemenizi
ricâ eylerim.

Fî 21 Kanûn-ı sâni sene 97

Mehmet Sait

(Kokonoz)

Beyim !

Gazetemiz münderecâtını hâlinize mutâbık görerek aleyhinizde zannettiğinizse bir şey denemez emriniz vechile istifânızı işaret etmek üzere deftere bakılmış ise de meğer isminiz mukayyid değil imiş ! Evvel gönderilmemekte olduğu gibi gazetemiz bade ma dahi gönderilmeyeceğinden müsterih olunuz beyim.

(Bir Mutaassıb Cahil İle Bir Âlim Meyanında)

- Âlimin ulviyyetini teslim edersin a.
- Elbette.
- Öyle ise neyçün okumazsın.
- Âlimin nihayeti yok ki işte biraz okudum kâfi
- Adam sende elifi ebcede kadar kim olsa okur seninde okudum dediğin o kâbildendir.
- Avf edersin efendi ama beni adeta cehl-i basit makamında tutuyorsun.
- Hatır cehl-i basit değilsin çünkü cehl-i erbâbı hiç bir şey bilmediğini bilir. Sen cehl-i merkebsin ki bilmediğini de bilmezsin.
- Sen halt etmişsin.
- Halt etsem senin gibi ederim. Zirâ ben oldukça istediğimi okur ve okumadığımı da anlar olduğum halde benden âlim bir zâta câhil demeğe haya ederim sen ise kendi cehaletini görmeyerek seni daha kırk sene rihle-i tedrisinde okutan adamlara cahil demekten asla haya etmiyorsun ! Hiç olmazsa kendi halini, cehl-i merkebliğini düşünde öyle seni değil senden yüz derece daha ileri bulunanları okutan zatlara techile kalkışma. Bir insan bir sıfatı diğerine azuv etmeli ama o sıfatın bin derece aşağısıyla kendisi müttasıf olmamalıdır bir akşam zâtın birisi gece yarısı sokağa çıkmış, önünde bir adam tasadüf eylemiş yahu sen deli mi oldun ? Böyle gece yarısı sokakta aklını mı arıyorsun demiş muhati bu söze karşı bir kakhaha koyuvererek bana bir şey söyle ki sende olmasın cevabını vermiş sen bir adama cahil diyorsun ki o seni kırk sene okutmağa muktedir senin haline kakhahalarla gülmeli veyahut hakikât nokta-i nazârdan ağlamalıdır değil mi ?
- Sen benim cahil olduğumu neden biliyorsun ?
- Ya görünen göz kılavuz ister mi ? İşte üç satır yazıyı okuyamıyorsun ? İsmi yazamıyorsun ! Bir yazının üzerine alık alık göz gezdirmekten başka bir şey bilmiyorsun. Cehâletine bundan büyük bürhân mı istersin ? Yoksa sen cehâleti kıymalı yoğurtlu yenir bir şey mi zannediyorsun.
- Ben sana bir şey söyleyeyim mi ? Kırktan sonra katır rehvan olmaz ben kırk yaşından sonra bacağım kadar bir çocuğun önüne keçi sakalı kadar sakalımla otupta okuyamam anladın mı
- Taallüm-i âlemde haya olmadığına dair Buharî-i şerifte geçen hadis-i şerifi erbâbından sor anla da o taassubdan vazgeç ve bir baldırı çıplak dahi

cahil demekten ihtiraz et belki câhil dediğin adamın her yerde senden ziyâde ilmi olabilir anladın mı kara cahil ?

- *Yıkıl karşımdan ey câhil Dinlemem lafın işittikçe hâya etmez misin tarif evsafın neder bu hırs şöhret sende ey malûl bi-azân senin bilmem ki yok mu nefsin içinde insâfın.*

(Kokonoz Düşünüyor)

- *Ne oldun Kokonoz ? Ne düşünüyorsun ?*
- *Elbet bir eskârım olmasa düşünmem.*
- *Efkârın nedir söyle bakayayım bende anlayayım.*
- *Birader düşünüyorum ki bu sene edilen davetlere nasıl gideceğim !*
- *Bunda düşünenecek ne var ! Hamd olsun vücudun afiyette dayana dayana gidersin her şeyin başı afiyettir.*
- *İş öyle değil. İşittiğime göre bazı misafirlerin üzerine saldırıyormuş.*
- *Elinde değnek var a. Bir kaç tane çarpıştıra verirsin kaçarlara. Hem kapıda misafirleri buyur etmek için uşaklar durur üzerine saldıрмаğa bırakırlar mı ?*
- *Aldığım habere göre bu köpekler o kadar kızgınmışlar o kadar kızgınmışlar ki konaktaki erkekleri bile hiç dinlemiyorlarmış. Ben de ihtiyâr adamım., değneğimi kaldırmıncaya kadar mutlak üzerime saldırıp ısıracaklar.*
- *Ey ne yapacaksın ?*
- *Düşündüm, düşündüm hatırıma bu geldi madem bu köpekler kızgındırlar bende yanımda bir erkek köpek götürmeliyim, elbet erkek köpeği görünce kızgınlıklarını def için yanına sokulurlar, ben de bu taraftan geçer giderim.*
- *Aferin Kokonoz akıllısın be kızgın dişi köpek erkek köpeği görünce dünyaya bile bakmağa vakti kalmaz doğrudur. Bravo bravo.*

(Geçen ki Tımarhânededen Kaçmış Deliye Hitaben)

*Yürü ey câhil ve sersem deli ahmak budala
Yürü ey nik ü bedi bilmeyen alçak budala*

*Yürü ey işildiği fiil-i kabiha karşı
Kendini har ü hakir imiş a korkak budala*

*Yürü hey katim hakk tıb dini divâne
Yürü hey farfara ey yekleri salpak budala*

*Yürü ey fitne tuzağı mütekebbir câhil
Yürü hey şan delisi mu'teriz-i hakk budala*

*Bu tabiat bu gidiş sende devam ettikçe
Kırılır bir gün olur başına bardak budala*

*Uzadıkça sakalın aklın azaldı gitti
Yürü git gayri tımarhâneye çaylak budala*

*Bugün olmaz ise yarın gideceksin mutlak
Çekemez böyle bu cennetle seni halk budala*

*Şükrü şâb ü lezzette müsavî tuttun
Birdir altın ü nezdinde şu toprak budala*

*Kokonoz kuyruğunu sardı elinde tutuyor
Kaçamazsın boşuna sıçrama zırlak budala*

(Mektup)

Aman Kokonoz bak başıma ne hâller geldi. Akşam yatmak üzere bir hâneye misafir olmuş edim hâne sâhibi ahababımın ahabâbı bir zât olduğundan doğrusu beni güzel kabûl etti zâtıma mahsûs bir oda tefrîk ederek bana güzel bir de karyola takdim eyledi. Uzun etmeyeyim suyundan yattım artık bilmem saat kaç idi uyandım meğer kademhaneye gitmek lâzım gelmiş ! Kendimi yokladım a a hatta bir çarık olsun sabr etmeğe vaktim yok heman dışarıya fırladım fırladım ama nereye gideceğim ? Kademhânenin nerede olduğunu bilmem ortalıkta zif gibi karanlık bir tarafa saldırdım açık bir kapıya rast geldim abdesihâneyi buldum diye soyunarak içeri saldım meğer kiler imiş adamcağızın o gün kağıladı kalaycıdan vakitsiz bir tarafa istifâ edemediğinden kilerin ortasında hep duruyorlarmış ben acele ile bir kere içeriye saldırdığım gibi bir kaç tencerenin içine girdiğimden kaplardır bir şangırdı koparmaz mı ? Hâne sâhibi uyandı. Eve hırsız geldi diyerek eline bir kalın sopa alıp dışarıya atıldı. Ben de aman gürültüden hâne sahibi uyanıpta gelip beni burada bulmasın diye çarçapık dışarı çıktım ve karanlıkta bit tarafa çarpmayayım korkusuyla duvara tutunarak acele odaya gitmekte iken önüme tesadüf eden bir sandalyeye bendiğimle beraber paldır küldür haydi mermerlerin üzerine boydan boya uzandım meğer hâne sâhibi bana bir hürmet olarak gece bol etmek üzere kapının yanı başına bir kâse koymuş ben o öyle düştüğüm zaman başım doğruca kâsenin içine girmez mi ?

Bu telaşımı gören hâne sâhibi kemâl-i mahcûbiyyetle misafir Efendi siz misiniz diye bende evet dedim ne istiyorsunuz sualine kademhâneye gideceğim cevabını verince geliniz buraya diyerek önüme düştü ben artık korkuyu attığından tencerenin üzerlerine bastığım sırada yaralanmış olan ayağımın yarasına bakmak üzere aşağıya doğru eğildiğim gibi o zamana kadar başımda bulunan kase hane sahibinin önüne düşmesiyle beraber oda arkası üzeri yere yıkılmasın mı ? Elindeki lâmba tepesinden fırlayarak bahçeye gitti artık karanlıkta adamcağızın ayakları havaya nasıl kalktığını görmedim. Hâne sahibi yerinden kalkıp, tekrar şevk bulup gelinceye kadar bende kademhanelik hiç bir şey kalmadı kademhâneliği bizim tun kabul etti.

İmza : Yeşil asalı sarı abarı kamban kafalı Hacı Teralalli

(Kokonoz)

Sen de bunu başına giymeli idin Hacı Baba.

*Bir Türk gazinin celfeleri ahilemi aldı
Kahbe ne de ümrân şey imiş çaldı*

*Aç kalmış eşlar gibi zırlar gazarım ben
Bilmem gözünü sevdiğim avrat ne de kaldı*

*Kalmaz yanıma kahbe çağız hâlimi sormaz
Kızgın ayılar gibi beni ormana saldı*

*Dağlar başı şimdi otağım oldu yazıh ah
Gitti kurağım galdı ömrümde azaldı*

*Bilmem ki nidem bu kızın aşkıyla ney etsem
Ey ey garre toprak bu koca Türkî boğaldı*

(Bazı Hikemiyyât ü Durûb-ı Emsâl)

ma' bad

11

Yumruk yine el demektir. Ma' heza her zaman gördüğün elden daha kuvvetlidir. Zira yumruk azime gelmiş bir eldir.

(Kokonoz)

**Yumruktan yumruğa da fark var ha ! Ayı gibi bir herifin insanın ekse
gününe indirdiği hüdâyı yumrukla zûif bir adamın yumruğunda dünya kadar
fark vardır alimallah öyle bir ayının yumruğuna insan değil eşek bile
dayanmaz.**

Muharrir Ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 6

Tarih : 4 Şubat 1312
16 Şubat 1897**KOKONUZ**

İstanbul'dan :

Açık Mektup

Lefkoşa'da Zamân Gazetesi muharriri Bodamyalı Zâde Şevket Bey Efendi'ye :

Zamân Gazetesinin 237'inci nüshasında " Bir İki " söz serlevhasıyla karinin arz etmek istediğiniz makalenizi hîn-i kıraâtimde meâni-i muzırralarını anlayamadığım bazı cümlelere tesadüf ettim. Kendimce her birerlerine ayrı ayrı manâlar vermiş isem de bir türlü nefsimi iknâ edemedim. Zahib olduğum eskârı atide beyan ediyorum. İsabet ve adem-i isabetim hakkındaki rey'inizle o baktaki mutalaâtınızı gazetenizde görecek olur isem minnetdârınız olurum. Makalenizde (..... Zamân Gazetesi muharrirliğini derûhte ettin. Böyle bir mühim vazifeyi lâıykıyla ifâ' etmekte bizim gibi âcizlerin bi-zaası kâfi değil ise de efkar ve amâlimiz, sırf şu garib adamız selâmet ve terakkîsi ve devlet-i aliyyemizin ümrân ve teâlisi cihetlerine münhasır olduğundan hüsn ü muvaffâkıyyetimiz her halde cenâb-ı kadir mutlak hazretlerinin eltâf-ı samdaniyyesinden istihâm eyleriz) diyorsunuz. Kulunuzda diyorum ki :

Fi'l-vaki muharririn, mekteb-i Sultaniyyenin kendi tabirlerince " İbtidâi " ve sonra - asıl işe yarayacak olan - ikinci yani idâdi sınıflarında iki sene kadar bulunduğ ve ondan başka tahsil görmediği halde fi zamanına bir gazeteye muharrir olabilecek derecede malûmât sâhibi bulunması bâdi-i nazârda biraz değil, pek müstebid görünmekle dedikleri gibi acz ve bi-zaâsızlıkları tabi' ve şüphesizdir. Fakat büyük bir muharrir, bir gazete muharrirliğini hîn-i kabûllerinde evet ! Bizim iktidârsızlığımızla beraber şu gazetenin muharrirliğini deruhde edişimiz avn ü inâyet-i rubbâniyyenin hüsn ü niyetimiz hasebiyle en büyük refikimiz olacağına itimad kâvimiz gibi mukaddimelerle izhâr-ı tevâzu eyleyerek nasıl basit makale girişirse sizinde sizce dahi malum ve müsellemler olan acz ü iktidârsızlığınızla beraber şu yolda feth-i kelâm edişinizden zahîren kendinizi o büyük muharrir kefv ettiğiniz anlaşıldığı ve sizin ise hiç bir zaman böyle herkesin nazâr-ı istihfâfını celb edecek bir şeye ictisârınız mümkün olamayacağı cihetle bendeniz buradaki - eğer var ise - maksad aslı olan manayı hakikâti istihrâç edemedim.

Acaba neden ?

Sââniyyen - (Cezîremizde hukûk ahalinin vikâye ve muhâfazası meselesi cerîdelerin sütunlarından başka bir yerde görülememesi ziyâdesiyle teessüf olunacak ahvâl ve haymedendir. Bir taraftan bazı mütehâyyizan beldenin sükûtu ihtiyâr ederek hükûmetin eskârına tabi' olması, ve diğer taraftan ahaliye fâidesi olacak

ashâb-ı gayret ve hamîyyete İngilizlerin göz açtırmaması adetâ istikbâlimizi tehlikeye koymaktadır.) cümlelerinde dahi güzel kelimelerden parlak ibarelerinden başka rûhlu hakikâte müstenid menâli bir terkeb göremedim veyahut anlayamadım çünkü malûm hakimâneleridir ki bir muharrerin sözü ile adi bir adamın sözü hiç bir vakit aynı nokta-i nazârdan tedkîk edilemez. Bu sözler başka birisinden işitilmiş olsa idi tabi' kimse bir şey söylemezdi ve söylemeğe de hakkı olmazdı. Lâkin sizin gibi bir muharririn kaleminden çıktığı için bizim gibi okuduğundan istifâdeye çalışan malûmâtsiz gazete karilerinin câhilâne muhakemelerinden kurtulamaz. İçlerinden benim gibi maksadına vüsûl için sizden bi-tekrar istifsâr maddeye kadar cüret edende bulunursa sizin dahi katılınacağınız hizmetten dolayı hiddet etmeyerek, etraftıyla cevap vermeniz muktazâyı vazifenizdir tarihlerde görülen vakayîin kaffesi avamın hareketıyla husule geldiği gibi daha dün gözümüzün önünde çıkarılan ihtilâller avam tarafından mı, yoksa has tarafından mı icrâ ediliyor ? Mütehayyizan yine memurin hükümet ile beraber icraât-ı lâzimedede zerre kadar kusurâtımız gibi görünmüyor mu idi ? Ve bu sayede görülecek işleri de sehlü'l-husûl bir hale getirmiyorlar mı idi ?... Demek olur ki iş görecektir avam takımıdır. O halde mütehayyizânımız hükümetin efkârına tabi' oluyor diyerek bizimde susmamız lâzım gelir mi ? Hem bizim yapacağımız derûhde edeceğimiz vezâif silahlar, bıçaklar ile görülecek takımlardan olmadıklarından büyüklerin rey ve tedbirlerine lüzûm yoktur. Şimdi iş meydanda durup durur iken olanca kabahatleri onların üzerine atmağa çalışmak da muvafık insaf mı ya ? ... Bir defa ciddi bir teşebbüs olmalı o zaman havas yine bildikleri yola giderlerse kabahâti kendilerine atf etmeğe haksız olur. Menâfi'imizin müdafaâ ve muhafâzası için intihâb ettiğimiz kavânin azalarının vazifeleri nedir ? Hukûk menâfi' iddia edecek müdafaâ edecek Kavanin Meclisi'nden daha ala tabi'dirler diye orada da azaların sükût etmesi lâzım gelir mi ?

Ashâb-ı gayret ve hamîyyete İngilizlerin göz açtırmaması ne demektir ? Şimdiye kadar menâfi-i umûmiyyeyi muhafaza kasdıyla meydana çıkanların kaç tanesi habs olundu ? Takdir ve Tevbihi olundu ?

İngiliz erbâb-ı gayrete sen çalışmayacaksın, diyor mu ? Geçen Salahi Efendinin Aya Sofya Cami-i Kebîri gerisinde alenen söylediği sözlere İngiliz bir şey söylemedi mi ? Dahası var Hristiyanların bütün ayaklanmasına sebep olan eşhas-ı malumeye İngiliz ne dedi ? Hani ya erbâb-ı gayrete İngiliz göz açtırmıyordu ? Anlaşılan üzerinize terettüb etleyen vezâifin icrâsındaki tekâsilinizi ahaliye anlatmak için bu tariki iltizâm ediyorsunuz, avam ve hasın tedabirini icra eder büyüklerimiz böyle böyle İngiliz muhabbi olmadıkları takdirde gösterecekleri tarîk üzerinde verecekleri rey' ile hareket olunur ise

matlûb hasıl olunsun deyecek olursanız bendenizde gazete muharrirlerinin vazâifini sizden sorarım halka düşünemedikleri şeyleri bildirmek değil mi ? Yok muharrirlerimiz de kendilerini avam silkine idhâl ederek hatt-ı hareketlerinin tayînini mütehayyizândan beklerler ise böyle azim olduğu kadar ağır olan bir vazîfeyi neyçün üzerlerine alırlar ? O vazîfenin tayîn ettiği umûru lâıkiyla göremeyerek bi'l-ahire menâfi'-i umûmiyyenin mahvına sebebiyyet vereceklerinden bu yolda bir cinâyet-i azîme irtikâb etmiş olmazlar mı ?

İkinci fıkra üzerine dahi akl-ı kasirânemce ettiğim muhakemât bunlardır sezgiğiyle tevafık etmiyor.

Acaba hangisi muvafık hakikattir ?

Salisen : (Allah müslümanların yardımcısı olsun) cümle-i dua'ıyyesine " Amin " demeyecek bir müslüman tasavvur olunamaz fakat oyurduğumuz yerde Allah'tan yardım istemek, akılsız bir adamı bir kare geçiripte andan rey'-i istihsâline çalışmağa benzer zirâ ne öyle bir adamdan akıl ü hikmete muvâfık bir söz işiydiler ne de ah böyle bizim gibi yiyeceğimiz ekmeği ağzımıza götürmeğe adam arayan insanlara yardım eder. Bu misullu dua'lar evlerimizdeki postlar üzerinde, Derviş Tekyeleri'nde olur gazete sütunlarını bunlar ile doldurur isen hocalarımız, şeyhlerimiz ne ile meşgûl olsunlar bize karşı sizin vazîfeniz bu değildir siz, halkı ikaz, tarik necatı eraeye çalınız diyecek olurlar ise ne cevap veriniz.

Acaba fikrim doğru mu ?

Rabian : (İşte, gerek vesair hukûk sarihâmızı müdafaâ ve gerek sayesinde din ve kavmiyyetimizi muhafâza ettiğimiz Devlet-i Osmaniyye mizin terakkisîne mani olmağa çalışan ecnebilerin entrikalarına ayet olan sahta hamîyyetler ile bunlara peyrev olarak idare-i devlet aleyhinde söz sarfını filosofluk zanneden câhil gençlere gayret-i millîyye ve hamîyyet-i dîniyyenin neden ibaret olduğunu tarîf ve tefhîm etmeğe almazdan geldiği kadar say' edeceğiz) ne yalan söyleyeyim en ziyâde zerre kadar anlamağa muvâfık olamadığım şu son cümleler olmuştur.

Şu hitabınız elbet Kıbrıs müslümanlarına aittir. Lâkin bizler ayrıca bir kavmi teşkil ediyoruz ki o kavmiyyeti Devlet-i Osmaniyye sayesinde muhafâza etmiş bulunalım. Kıbrıs müslümanlarının Devlet-i Osmaniyye sayesinde muhafâza ettikleri bir şey varsa o da millîyyet ve dînleri olabilir hiç bir zaman kavmiyyeti olamaz fakat ihtimaâine kavm ve millet kelimelerinin meânî-i hakîkiyyelerini bendeniz farik olamadığından şu fikre zahib oluyorum. Acaba sahîh mi ?

Ecnebilere alet olan sahta hamîyyetliler ile bunlara peyrev olan câhil gençlere gayret-i millîyye ve hakimiyyet-i dîniyyenin ne olduğunu anlatmak gibi vazâif-i insaniyyenin en pişvası bulunan şu azim hizmeti tefekkûl etmeniz cidden sizin için bais-i mahferettir. Fakat olan vezaifimizi ifây'a çalışsak da bu gibilerini erbâbına tevdi' etsen daha eyi olmaz mı ? Devlet-i Âliyyenin haysiyyetini muhafaz, hukukunu müdafaaya siz mi kaldınız ? Yoksa Devlet-i

Âliyye o kadar güçüldü de sizlerin muâvenetin kadar arz-ı ihtiyaç etmekte izhâr müzellet mi ediyor ? Sizin bu babta yazacağınız şeyler sivri sineğin vızltısı kadar bile kulaklarda tanin-endâz olamaz ama siz vazifeyi mi icrâ edeyimde ne olursa olsun diye çekesiniz öyle vazife şinaslığınızı isbat için müslümanlarımızı düşmüş oldukları varta-i kurtarınız da bâde bir muktazâ-yı hamîyyet o yolda da söz söylemeğe hakkınız olabilsin. Aksi takdirde doğrudan doğruya işe girecek olur iseniz erbâb-ı ukûl nazârında vazifenizi tanıyamanak gibi muharrirlerce pek büyük bir bir şeyin olan bir madde ile ittihâm olunursunuz ki andan sonra ne kadar söz söylemiş olsanız işittiremezsiniz. Binaen-aleyh gayret-i milliyye ve hakimîyyet-i dîniyye derslerini başkalarına vereceğinize kendi ehalinize veriniz de vazifenizi ifa etmiş olasınız elinizden de gelse gelse bu gelebilir hayfa ki bu da iktidara mütevakıftır.

Acaba makul mu ?

Gazetecilerin bir vazifesi dahi bizim gibiler böyle ders vererek tashîh-i efkââr etmeğimizi teshîl etmek değil mi ? Bende bu maddeye istinaden şu mülâhazâtın tashîhini, iştibahım eser-i âlinizin sûret-i tahrîrinde olduğu için, sizden isterim.

Fi 17 Kanun-ı Evvel sene 312

Bir Kıbrıslı

İstanbul'dan :

(Benimde Efkârım)

(Zamân Gazetesi'ne Hitab)

Zamân Gazetesi ilk intişâra başladığında pek o kadar büyük olmadığı malûmdur. Aradan bir iki sene geçer geçmez hacmi büyüdü bir yıl sonrada şimdiki hali kesb etti. Fakat bu " büyümek " meselesi şekline, cismine münhasır kaldı münderecâtı bi'l-aks gittikçe sadeleşti, okumak için emrâr olunacak vakte değmez oldu. Muhtaviyyâtı böylece adileştikçe gazeteye mahsus serlevhası mükemmelleşti (doğdu şark marifetten şimdi taban zaman, doldu bir nûr-ı hakikât ile sewr-ta-ser cihan) gibi büyükh bir manâyı hâiz olan bir beyt ile (saadet-i mülk ü devlete hadim olan erbâb-ı kaleme sahifelerimiz açıktır) tarzında hizmât-ı millite vakf-ı vücut eden bir gazete sâhibinin kendi kalemini az görerek, derûhde ettiğini vezaif-i mühimmeyi tamamıyla ifâ' edebilmesi için ceridesini erbâb-ı iktidâra dahi açık bulundurması gibi meziyyet-i zâtîyyesine bir şark diğer ilave edecek ilannameler ile gazetenizin balası tevşih olundu hâlbuki kendi diğeriniz gibi şems taban zamanın tulu' cihânı nûr-ı hakikâte gark değil zulmete müstağrik eylemiştir.

Menâfi'-i müştereke-i vatânı muhafazâ için tesis olduğunun el-an iddiasında Mısır olduğunuz ve menfaât-ı şahsiyyenizi idameye, aharın hükûk

ve haysiyyetine tecavüze alet ettiğiniz gazetenin hangi sütunlarından envâr-ı hakikât eşia baş oluyor bilemem !... Hiç bir nüshasına tesadüf olunmadığına gerek zımnı ve gerek aleni ötekine berikine şetm ü tecavüzden ari bulunsun yine hiç bir makalesi, cümlesi ve hatta satırı yoktur ki orada menfaât-ı şahsiyye gözedilmiş olmasın bunları yazmaktan refikiniz olan (Kıbrıs)'ı müdafaâ anlaşılmasın bir seneden beri ortaya bir evkaf meselesidir gidiyor biriniz muahheze diğeriniz müdafaâ ediyor. Siz, destur mezhebimizin birinci maddesini teşkil eden (Meşveret) usulünce bir komisyonun teşkilini tavsiye ediyorsunuz öteki ise redd ediyor. Evet burada Kıbrıs haksızdır. Hem her müsleme kabûlü İle emir edilmiş bir usûl-ı mehâsin şühûlü kabûlden ietinkaf edildiği için merdûtdur. Zaman ise muârizi bulunanların kusurlarını görür görmez heman işi meydana koymakta ve bu vechile ahz-ı intikâme vesile aramaktadır. Çünkü maksad aslı menâfi'-i umûmiyyeyi te'min olmuş olsa kendi taraftarlarının irtikûâb ettikleri cüretimi de tadattan çekinmemek lazım gelirdi. Kanun nufet ve adalatı vasıta-i zûlm ve adavet eden idanı insaniyyet nokta-i nazarından ne derece hakir ise altında icra edilmiş olmasından o derece menfurudur. (bu, li, seyyit, liye) durub-ı misalinin kıbrıs ve zamanın mahiyyetini noktası noktasına tasvir edecek bir kuvveti hâiz bulunduğu sizde teslim ederseniz ya binlerce ashâb-ı iktidârın muhakemât-ı fikriyyeleri neticesi olarak meydana getirdikleri " kavanin-i medine " şeriat gurra-yı islâmiyyeye karşı temekkül cihetiyle pek geride kaldığı halde aksi bir halde bulunmalarına acaba sebep nedir ; hep sizin gibi menfaât-perestlerin bilip bilmeyerek ortaya çıkardıkları mesail hasebiyle milletin tefrikaya düşmesi değil mi ? Millet altında mahv oluyor, ağlıyor, sedâ-yı tahassürünü genkerre-i esmana aks ettiriyor. Fakat işitecek kulak, müteessir olacak kalp nerede Beyler, Paşalar kendi şöhretlerinin tezayüdünü mücib-i harekattan vakt bulup da bir lahza bu tarafa atf-ı nikâh ettikleri var mı ? Vay koca millet-perverler ! ... Namınız tarihçe hatt-ı zerin ile yazılmalıdır..

Kıbrıs hakikât nüvis ile bilmem ne beyanı okuyanların nazârlarına bir şey daha çarpar. O da her ikisinin iddia ettikleri asalet ve necabetleridir. İşte bu noktadır ki sizi millet nazârında mazûr gösteriyor. Kâinatı ihata eden ilm ü irfânınızdan (eşref bi'l-edeb la bi'n-nasb) . (rütbetü'l-ilm ala'r-retib) gibi hakimiyeye nasıl olupta hariç kalıyor bilemem ? Bereket versin ki ahalimiz itibar ve haysiyyeti sizin gibi asalet ve necâbette arayan zevat zuyû'l-ihtirâmın efâllerinin daire-i meşrûiyyet ve makûliyyetten hariç olduğunu bilirler de her yaptığınızı pîş-i nazâr tedkike alarak muhâkeme cihetine gitmiyorlar yoksa necâbet perdesi altında oynanan bu dramların gülünçlü kometyalarla neticelenmesi mahâl idi.

İşte bundan ibaret !

Bir Kıbrıslı

- Kokonoz yine düşünüyorsun ?
- Canım senin elinden hiç düşünmemeli mi ?
- Hayır ! Ben arkadaşımın düşündüğünü istemem eskârı ne ise anlamak isterim.
- Öyle ise sen geldiğimi ben kakkahayı koparmalıyım ha ?
- Hayır ! Onu da istemem ancak giderek ne ise söylemeli.
- Ey. Giderek ne ? Söylesen a.
- Hayır giderek yok. Yalnız bir şeye canım sıkıldı da ...
- Neye canın sıkıldı ?
- Söylemeyecektim ama sen öyle besmele ile, ahrec ile giden cinlerden değilsin ki. Artık söylemek icab etti.
- Ey haydi söyle bakalım.
- Canım benim gazete çıktımı bazı kimseleri büyük büyük hiddetler sarıyorlar.
- Ey bunun sebebini de anlatamadın mı ?
- Vakian çok düşündüm. Benden haz etmeyenler olduğuna zahib oldum. Sonra geçen çarşamba çıkardığım gazete birinin hiddetini mûcib olduğunu işittim. Tahkiâatımda beni sevmeyenlerden olduğunu anladım zehhabını tebdil ettim. Şimdi diğer bir sebep aruyorum.
- Ben sana söyleyeyim.
- Sen ne söylüyorsun. Kerâmetin mi var ?
- Hayır ! Keskin akıl kerâmete kış attırır. Sen onu bilme misin ?
- Doğrudur. Ey söyle bakalım.
- Dur. Acele lâzım değil soracağım şeyler var.
- Sor bakalım akıl kumkuması.
- Gazeteni o adam okuduktan sonra hiddet etmişse ne yapmış ?
- Efendim senin anlayacağın gazeteyi okumuştaki demiş ki işte bu gazeteyi kaldırıpta kafasına urmalı.
- Öyle ise teşekkür et ki seni sevdiğinden kağıt ile dökecek. Hani ya bir insan sevdiğini gül ile döğer derler. Dua et ki bir sopa ile kafasına urmalı dememiş.
- Sopa ile mi ? Yağma mı var. İngiliz adamı eşek cennetine sokar. Belki sen olsan yaparsın.
- Hayır ! Benim haddi,m değil bazı yobazlar yapabilirler.
- Ey yapsınlar da tenekeye cevap versinler.
- Ne hâl ise şimdi sen sebebini sordun söyleyeyim mi ?
- Ya ne yapmağa çeke çalıp duruyoruz ? Kulaklarım sendedir. Haydi bakayım şunun sebebini bende öğreneyim.
- Bak o gazeteni okuyan adam senin her ne kadar sureten dostun görünürse de manen düşmanındır hem öyle düşmanındır ki bir kaşık su da boğmak ister. Ma' mafih eline bir fırsat geçmiyor düşmanda insana mevlid okumaz derler. Gazeteni okudumu gayabenden artık söyleye bildiği kadar söyler insanın namusuna intikal edecek şetmlere kadar varır böyle adamlara iki yüzlü derler. Çünkü hakiki dost olanlar kendi dostları aleyhlerinde hatta bir harf söylenmesine revâ görmezler. Anlaşıldımı muteva Kokonoz. Canım

buraları hatırıma gelmişti ya ! Lâkin benim kalbim doğru olduğundan şeriat-ı matharenin amir ettiği gibi zâhire hükm ederek batınını da zahiri misüllü tahir ve müstakim zannetmekte edim. Anın için öyle içi dışına uymaz. Bir takım müdâhinlerin zahirine kapılmaktan vicdanım beni men edemiyor.

- *Teessüf ederim ki Kokonoz mamını alacak sene vasıl olduğun halde tecrüben pek nakıstır.*
- *Hayır ! Her yüzden tecrübe mi nihayet dereceye vardırıdım. Lâkin bu cihetten aldaniyorum. Sende kemâle vasıl oldukca kuvve-i müfekkirede azalıyor hep sebebi bu !*
- *Öyle ise artık gözünü açta öyle bir takım müdâhin telkilerin hilelerine aldanma.*

(Seyahât Vukuatı)

Romatizmadan muzdarib bir mösyö ile madamesi kaplıcalara gimek için şimendüfere biner gecenin hululünde bi't-tabi yatak vagonuna gidip yatarlar ise de iki üç saat sonra mösyönün vaz'ları kendisini rahatsız etmeğe başladığından biz hardal kağıdı getirip beline yapıştırması için zevcesini uyandırır. Kadın yataktan kalkıp yol çantasının olduğu yere kadar giderek çantadan çıkardığı kağıdı ıslattıktan sonra uyku sersemliğiyle kocası zannettiği başka bir yatağa uğrar.

Yatakta ise bir şarap taciri yatar imiş. Kadın hemen herifin gömleğini sıyrarak hardal kağıdını beline yapıştırır. O sırada ise kocası canım nerede kaldın ? Diyerek kadını çağırmasıyla madam ne kadar büyük bir yanlışlık ettiğini anlar ise de iş işten geçmiş bulunduğundan heman kulağına takarrüble vakıayı anlatır Mösyö bunun üzerine o kadar güler ki nihayet şiddet dıhkın bahş ettiği ihtizâzdan veci' kesb-i sükût eder.

Nihayet aradan iki üç dakika mürur eder etmez şarap taciri çıldırmaşcasına uyanarak vay allah belasını versin belimde ne var yanıyorum be ! huve Canına yandığım cayır cayır yanıyorum. Bu ne be ? Aman su yok mu ! yatak mı tutuşmuş yangın mı var ... Vay belim ateş içinde kalmış diye bağırmağa başlar herifin hayret alüd olan şu sözlerini işitmiş olanlar ne derecelerde gülmüş olduklarını insan keşf edebilir. Biçâre şarapçı ise yatağından fırlayıp belinde yakıyı bulunca mecnunata bir tavır ile kondaktörü çağırarak keyfiyyeti tahkik etmesini söyler o sırada ise şimendüfer zevc ile zevcenin çıkacakları mevkie vasıl olmuş bulunmağla iş bir güne hadiseyi mücib olmaksızın basılır gider.

(Havadis)

Aldığım malûmâta göre geçen sene yazın zâtın birisi Değirmenlik sefâsına gitmiş kayısı,ı zerdali zamanı olduğundan bir bahçeye giderek zerdali ağacının birine çıkıp istediği kadar zerdali yemek için bahçıvan ile bir pazarlığa girişmiş bahçıvan ise bir adamın yiyebileceği zerdaliyi tahmin ederek mukâveleye razı olmuş derken müşar ileyh zerdali ağacına çıkıp bu daha ziyâde olmuş aman bu ne güzel bunun suları akıyor diye koparıp koparıp yemeğe başlamış bahçıvan tabii bırakıp işine gitmiş olduğundan benzer istediği gibi dambardasını sıkılayıp aşağıya indiği sırada bahçıvan da gelmiş olduğu cihetle benzer elini cebine salarak herifin ucuna kırk para basdırmış biçare adam bir ağacın altındaki çığırdıklara bir de beyin yüzüne baktıktan sonra “ la havle ”yi okuyarak savişmiş gitmiş bey böyle kırk paraya beş altı okka zerdali yemeğe hiç bir yerde bulamayacağından ertesi gün yine demiri bahçeye atmış bahçıvana yanaşarak ben yine geldim artık pazarlığa hacet yok a ağaca çıkıyorum demesi üzerine bahçıvan hiç düşünmeyerek birdenbire hayır Efendim bizim bahç ede on okka zerdaliyi kırk paraya vermezler. Öyle bir bahçe bulsam her gün ben de giderim diyerek bey Efendi'yi adeta bahçeden kovmuştur. Vakıayı hikâyeye edenler bu beyin kim olduğunu haber vermemiş olduklarından bizi merakta bırakmışlardır acaba kim olacak ?

(Tuhaf Bir Kıbrıs Havâdisi)

Ramazân-ı şerîften bir kaç gün evvelisi hamamcının birisi hamamında asılı bulunan bir duvar saatinin silinmesi için bir saatciye müracaât eder.

Saatci bir gün tarafında silip getireceğini vad ederek saati alır gider saatin zaten bir bozukluğu yoksa da ihtiyata riâyeten bir defa sildirilmesi evvalâ olduğundan hamamcı da bu ihtiyata riâyet eylemiş. Vakian saatci verdiği söz üzerine saatci akşama getirdiyse de ne faidene saatin çalgısı bozan çıkar. Bu hal hamamcının fenasına giderek tekrar saatciye haber gönderir ve geldiği anda saati eline tutuşturup çalgının bozuk olduğunu söyler saatci o bir şey değildir efendim şimdi anı da tabir eder getireyim diyerek tekrar saati alır gider. O gün değil hatta üç gün geçtiği halde dahi saati getirmedikten başka gönderilen haberlere de her gün bir türlü cevaplar vermekle işi ramazanın sekizine onuna kadar uzatır biçâre hamamcı haber göndermekten artık usanarak oradan bir kaç kişi çağırıp birinin eline bir balta ; diğerinin bir kürek ; daha ötekini bir teneke su ile karışık gereç ve eline de bir faracı verdikten ve kendisi de bir meydan süpürgesi aldıktan sonra saatcinin fena olacağına zahib olarak ayağı kalkar. Hamamcı içeriye girerek saatci bizim saat nerede demesini müteakip saatci işte burada efendim deyip saati gösterir, bunun üzerine hamamcı aç bakalım bu saatin içinde ne var ? Eğer çerkab dolu ise işte gereç işte faracı badana edeceğiz sokakların tuzu toprağı içine doldu ise işte süpürge süpüreceğiz yıkılacak bir şey varsa işte balta anı da yıkacağız. Eğer bunların hiç biride yoksa ya saati veyahut büktürdüğümüz şeyleri başında kıracağız demesi üzerine saatcinin etekleri tutuşarak bir saate

kadar getirmezsem köpeklere lokma olayım diyerek herifleri başından savmış ve hakikâten de bir saat geçmeksizin saati mahalline götürmüştür.

Muhtıra

1

Münderâcatı kocasının hoşafına gitmeyen kadınların Kokonoz'u okumalarına sahur yemeğinden sonra karar verilmiştir.

2

Geceleyin yıldız bakanların keşfiyyâtından anlaşıldığına nazâran bu sene o kadar sıcak o kadar sıcak olacakmış ki Lefkoşa sokaklarının çamurları kuruyup herkeslerde artık boğulurum korkusu kalmayacak imiş lakin o yaz içinde hiç bir sene belasından kurtulmak kimseye müyesser olmayan tuzdan topraktan kör olmamak için şimdiden herkesler gözlerine birer gözlük yaptırmak elzem imiş.

3

Taamdan sonra hazm-ı taam için biraz bir yabadu edilmesi hıfzu's-sıhha nokta-i nazârından vücuda pek ziyâde nâfi olduğu inde'l-Hükema muhakkak ettiyse de bazı etibba tarafından edilen itiraza karşı iş mevki' tezkîre vaz' edilmiş ve bir yabadu etmek isteyenlerin baharı ekse göklerine üç hüdâyı yumruk urdurması daha nâfi olduğundan ol vechile karar verilmiştir.

4

Ayaklar baş, başlar, ayak olduğundan bade ma kunduraların başa feslerin ayağa giyilmesi lâzım gelmiş imiş.

5

İftar çorbasını ahrette içmek isteyenlerin Tütüncü Ali Sokağı'ndaki eski saraya muttasıl olan duvarın altından geçsinler.

Muharrir ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

Sayı : 7

Tarih : 19 Şubat 1312
3 Mart 1897**KOKONUZ**

(Tebrîk-i İyd-i Said-i Fitr)

Bir haftadan ziyâdedir semâ kılıp sadkan gibi bırak ve hanis buluyor. Rüyet-i helâl mümkün olduğu halde yarın akşam, olmadığı sûrette tekmil sülsin itibarıyla Cuma gün iyd-i said-i fitr olacağı şüpheden variste bulunduğundan bu şehir-i mübareğin halviyle teşerrüf eden bi'l-cümle ihvân-ı dîni an samim tebriğe müsaraat eylerim.

(İhtar)

Abone bedalatından deyni olan zevât-ı kirâmın tekrara hacet mess ettirmeyerek lütfen yesviye eylemelerini ihtar eylerim.

Kokonoz'un Ciddi Bir Kaç Sözü

Ey ihvân-ı dîn ! Ey ümmet-i naciyye-i müslümin acaba düştüğümüz gerdân felâketin, içtiğimiz zehrâbe-i ataletin neticesi ne olacak ? Bizi lezâiz-i dünyeviyyeden mahrûm edeceğine şüpheniz mi var ?

Eyi biliniz ki ahvâl ü hamet iştimalimiz vakıf olanları hakikaten dağ-dar teessüf eder. Sefne-i ümidimiz umman nevmi-dide şiddet talâtım arasında garik lecce-i felâket olmak derecelerine gelmiş ve şu fırtınalı havanın şiddetli devamını sahâb-ı zelâl ile mestur olan sipihr talimiz açıktan bize erae etmekte bulunmasıdır.

Dikkat ediyormusunuz ki hâlimiz kesb ve hamet ettikce ittifâksızlığı, iğrâz-ı şahsiyyeyi, menâfi'-i zââtiyyeyi ne derecelere kadar takîb edip duruyoruz.

Perde-i rüyâ altında oynanılan facia oyunlarını sade dalana, cahilane gülünçlü komedyalarla neticelendiriyoruz.

Bir takım cahil, mütaassıb, merai heriflerin eskâr-ı eblisânesini bir nasihat mahkâne-i zınula ihvân-ı dînimiz hakkında umûmunuza karşı sarf edilen hezayânları, bir eğlence makamında telakkî ederek beyninizde husûlü lâzım gelen ittifak yerine bir iftirâk-ı vücûda getiriyorsunuz.

Okumak bilenleriniz bir kerre tarihleri enzâr-ı mutalaâ' ve gayretten geçirmiş olsalar ümem-i salfenin her cihetle olan terakkîleri, kesb ettikleri

muvaffakiyyetleri böyle sizin gibi iftirak değil bilakis ittifak sayesinde husûl bulunduğunu anlamakta güçlük çekemezlerdi lâkin heyhat !.

Ne derece yekdiğerinize muâriz bulunuyorsunuz ki perde-i garaz gözlerinizi kapamış ve emrâz-gin ve hased kalblerinizi istilâ eylemiş olduğundan biz biriniz hakkında tevfe olunan kelimat-ı müstekriha kulaklarınıza berâhinin letafet geliyor ! Dinledikce telezzüz ediyor, telezzüz ettikce de su-i ifâle menhümek bulunan nefs-i emarenize muzırr olan muzmerlerinizi icraya sizi teşvik için bol bol fırsat yolları açıyorsunuz !

Sizi, güyâ tarîk-i istikamete davet efkârıyla bir takım hazlenin amal şeytanetine alet olupta ezhanınızı teşvik ve perişan eden ve halbuki nasihat makamında serd ettiği terhatın kaffesini de sarf hem mezhebini tahkir ve tezyiften başka bir terbiyesizliği mûcib olmayan adamın acaba ahval-ı sabıkasını biliyor musunuz ? Acaba kendi nefsinin ıslaha muktedir olmayarak sabıkından sarf-ı nazâr hala takib etmekte bulunduğu tarik-i sekamet ve dalalette puyan olan ve belki de en cahilinin irtikab edemeyeceği afal-i kabihayı irtikab eylemekten kıtan çekinmeyen bir na-ehlin kendisi râh-ı sekâmette iken diğeri tarîk-i istikamet ve selamete davet eylemek istemesindeki fikr-i şeytanetin ne olduğunu anlamıyor musunuz ?

Bir Hristiyan dîn gardaşlarınızdan birini tahkir etse veyahut anlara sirret bir söz söylese bi'l-vükale hakk-ı müdafaâyı ifa edersiniz a pekâlâ bir Hristiyanın hem mezhebini tahkir etmesine vicdânınız razı olmuyor da müdafaâyı kalkışıyorsunuz ya hem mezhebini tarafından galitane, gayr-ı meşruâta tahkir ve hatta tefkir edilen bunca dîn gardaşlarınızı neyçün müdafaâ etmiyor sunuz ? Gerçi öyle söylediğini bilmez bir na-danın tefkirinden tahkirinden o mevhidin imanına bir nakısa arız olmayıp ancak ettiği hezayândan naşi hasıl olan seyat “ el-kelam sıfatü'l-mütekellim ” kelâm-ı hikmet amızince yine kendisine ait ise de neyçün o kadar hakarete, rezaletle karşı sükut edip duruyor sunuz ? Acaba o düçar hakaret ve rezalet edilen her kimler ise hariç millet veyahut merdûd-ı insâniyyet ve islamiyyet midirler, yoksa anlarda sizin gibi ehl-i tevhid midirler ?

Kendi nefsinize bir kerre kıyâs ediniz bakalım milletinizden birisi siz, kafir melun ve daha buna benzer bir takım elfaz gayr-ı meşruâ istimâl etse anı işiten bir müslüman müdafaaten ne der ? Hiç bir şey söylenmezse bari sus da demez mi ? Siz bu suretle sarf edilen sözlere kemal-i iştiha ile kahkahalar koparmaktan başka bir şey yaydığınız var mıdır ? Bu hâllere ah razı mıdır. Yazık değil midir ki ittifak islam için cemiyetler teşekkül ettirip her bir erleriniz birer türlü terakki yolu aramak bi'l-cümle müslümanları ittihâd ettirmek tarîkini iltizam eylediğiniz halde sizin o kadar cehd ve ikdâmınızı bir anda mahv ve perişan etmeğe uğraşan bir bi-izani istishab etmek üzere olanca kuvvetinizi sarf eylemek istiyorsunuz bu perhizinizi ne bitirirsiniz ne ? Demek sizinde o yolda gösterdiğiniz hizmetler bir rüyâdan veyahut bir nümâyış gayr-ı meşruadan ibarettir.

Düşününüz ki siz bir ele yapışmış anı meşru olan bir müslüman muhabbeti cemiyetine bir ittifak-ı umûmî vücûda getirmek fikr-i mukaddesinde bulunan bir heyet-i ictimâiyye-i müslümine götürmek üzere muttasıl teşvik etmekte

bulunuyorsunuz halbuki bir müfessid, bir merai, bir câhil gayr-ı mümeyyiz tarafından şiddetle men ediliyorsunuz. Evet men' ediliyorsunuz da öyle bir mukaddes hizmeti terk ederek o menâ lil-hayra tebiyyet eyliyorsunuz ! Allah'ın emrine bir akılsızın sözünü tercih ediliyorsunuz öyle ise beyhude yere ne için devlet ve milletin terakkîsi uğrunda çalışmak istiyorsunuz.

Çünkü o terakkinin husulünü mucib olan ittifak islam lazım gelen hizmetlerin ifasından sizi bir şahs bir takım zırva sözleri men ettiği halde reddetmek şöyle dursun bin can ile icrasına gayret ediliyorsunuz ! Siz bir bina-yı mukaddesi tesis etmek arzusunda bulunuyorsunuz halbuki bir dest-i muhrem anı bir taraftan hedm ve efna ediyor da ağzınızdan çıkacak üç harften mürekkeb bir (dur) kelimesini söyleyecek iktidâra mâlik bir kişiniz bulunmuyor !

İşin mezâyâ-yı hakikiyyesine vakıf olmayarak ale'l-umya hareket ediliyorsunuz.

Alenen sarf edilen sözler iki mümin mevhîd arasında o kadar kin ve garaz vücuda getirmiştir ki her ikisi de birbirinin son damlasına varıncaya değin kanlarını içmek derecesinde düşman can görünüyorlar.

Vücudumuzda hüküm-ferma olan bu ağraz-I şahsiyye marazı daha ne vakte kadar devam edip duracaktır.

Cenab-ı Hakkın bize ihsân buyurduğu cevher akli bu yolda mı istimal edip duracağız.

Her kim bir şey söylerse anı muhakemeden aciz isen birdenbire inanmak ve mucibiyle amel etmek için nass-ı katile mi emir olunduk ki bir söz eyi olsun kötü olsun miyar-ı akla urmaksızın heman inanıveriyoruz ! Hâlbuki şimdi sıhhatına inandığımız sözün bir saat sonra güzine de yine o suretle inanıveriniz ki bizim için bundan büyük bir belalet olamaz.

Reva mıdır ki takım echel min fi'l-arz edaninin muraiyyeliklerine aldanarak yekdiğerimize aduv ekber nazarıyla bakalım.

Lâyık mıdır ki Rusya gibi Avusturya gibi ecnebi devletler idaresinde bulunan din gardaşlarımız terakki-i millet yolunda müttehiden biraderâne can fedakarane çalışsınlar da biz birbirimize uzaktan vahşiyane, garazkarâne bakarak hayvanat gayr-ı müderrike misullu tevahhuş edelim !

İnsafımızdır ki pek mille, mezheb bulunaqlında milletimizi, mezhebimizi yine kendimizden tahkir edenleri divânece alkışlamak gibi bir münasebetsizliği irtikâba cesâret eyleyelim !

Muvâfık-ı insâniyyet midir ki bir takım şarlatanlıklarla milletin zihinlerini teşvik ederek birbirine düşürmeğe sebep olanları sadk-ı devlet ü millet kıyâs edipte her söylediklerini desturu'l-amel tanımak gibi bir ahmaklığı kabûl edelim ! Hâlâ iki satır Türkce ibareyi okumağa muktedir olmayan bir kaç Efkâr-ı balitalarına hizmet ederek yekdiğerimize olan kin ve vahdemize galata edemeyecek miyiz ?

Bu gaflet uykusundan uyanamayacak mıyız, yoksa gözümüzü sabah mahşere mi açacağız !

Hada ne vakte kadar gözümüz kapalı olduğu halde bu tarik devam edip gideceğiz güzer-gâhımızda bulunan hafre-i felaketin heman hemen içine

düşmek üzereyiz hala mı gözümüzü açmayacağız, hala mı kör körüne hareket edip duracağız !.

Yekdiğerimiz hakkında beslediğimiz bu ağraz-ı şahsiyyeden kazanacağız birbirimizi öldüreceğiz. Hâlbuki temessükümüz şeriat garayadır. Cenab-Hakk ise bir katil müteammiden hakkında (fe cezauhu cehennemun haliden fiha) buyurmuştur.

Hususuyla müslümanlar, (ve cahid fi sebili'l-Lah) ile memûr olup (innema'l-Müminuûn ihvetun) nass-ı kerimince gardaş bulunduklarından münhiyyât-ı sübhâniyyeden olan fül-i katlin Cenâb-ı Hakkın gardaş buyurduğu bir kavm hakkında irtikab edilmesi kadar seni bir fül olamaz.

Öyle ise bu garazdan ne istifâde edeceğiz. Sizde bilirsiniz ki hiç ! Hiç olduğu halde millet saireye karşı yekdiğerimize sarılarak gardaşcasına devlet ve milletimizin terakkisine gayret edemeyeceğiz bir zamanda bir kaç garazkarın fikrine tebiyyetle iki fırkaya iktisâm ederek birbirimizin aleyhinde bulunmak ama allah için söyleyiniz muvafık şeriat ve insaniyyet midir ?

Lâkin emin olunuz ki millet-i islami böyle teferrukaya uğradanlar bir gün olup şiddetli bir şeriat sillesine uğrayacaklardır.

Artık yeter bundan ötesini de siz tefekkür ediniz, zirâ düşünmükten fikrim, yazmaktan kalemim bi-tab olmuştur.

(Tiyatro)

Kokonozla Arkadaş Bir Locada

- Aman birader ne tuhaf. Burası adeta kümes.
- Yok arkadaş burasının kömese benzer neresi var burası senin bileceğin ve anlayacağın locadır.
- Ne o ? Yine esnafca bir fenalık mı var ? Eğer öyle bir şey varsa ben tiyatroculuktan anlamam beni beyhude loncaya neden getirdin ?
- Canım neyçün her şeyi ters anlarsın tiyatro da lonca olur mu ?
- Ne bileyim ben lonca dedik de şâyet esnaf arasında bir fenalık olduysa tiyatroculuğa aklım ermediğini söylemeğe mecbûr oldum hem sen bana baksa a buranın aşağısı da dolu oyun nerede oynanacak ?
- Karşındaki perdeyi görmüyor musun ?
- Hani ya anın meşalesi daha yanmamış.
- Yok a birader bu karaköz perdesi değil tiyatro perde arkasında oynamaz.
- Ya ! Acayib şey ! İşte bu tuhâf demek ki bunlar perdesizdir.
- Birader kapıyı birisi karıştırıyor.
- Canım senin ne vazifen sen seyrine bak belki bir ahbaptır.
- Eyi ya anlamalı değil mi ? Gördün mü yediğin haltı ben sana bin kerre bilmediğim yere gidemem diye söyledim anlatamam. Şimdi belânı buldun mu ?

- *Ne var birader ?*
- *Daha ne olacak tevkif olunduk baksan a herif bir şeye su ile bir de bardak bıraktı. Kapıyı kilitledi gitti hem ben buraya girdiğim gibi herkesin ikişer üçer ayrı ayrı kilid altında oturmasından sonunda bir fenalık çıkacağını anlamıştım ya !*
- *Yok birader korkma. İçmek için su getirdi.*
- *Anladım a babam bende yıkanmış için getirdi demiyorum a elbette içmek için getirecek.*
- *Öyle değil birader telaş etme. Bak bak prde kalktı.*
- *Vay o kandilli sofanın üstündeki uzun boylu zevzek herif kimdir ?*
- *Aktör.*
- *Hay yerin dibine geçesi. Sen bunun adını da ne zaman öğrendin.*
- *Hayır a birader aktör diye tiyatro da bir vazife icra eden erkeğe derler. Şu gördüğün tiyatronun direktörüdür bu akşam müşteriyi çok gördüğünden bizzat oyuna soyunmuş.*
- *Ne uydurucu herifsin be ! Hem de artık beni bütün bütün budala yerine koymak istiyorsun. Gözlerim görmese ne ise ne soyunmuş diyorsun halbuki giyinmiş hem öyle giyinmiş ki üzeri Sipahi Çarşısı gibi pür silah yalnız kaçanda bir çarha topu eksek.*
- *Canım oyunda soyunmak tabiri taklidi mi yapacak ?*
- *Hayır ! Bu serdar eşkiya Ne o ayağa ne kalktın ! Ne arıyorsun ?*
- *Aman birader zabtiye yok mu ? Zabtiye arıyorum.*
- *Canım deli mi oldun ? Şimdi zabtiyeyi ne yapacaksın ?*
- *Eyi ya a babam bu haydudu neden tutmuyorlar ?*
- *Canım o gerçekten haydut değil taklidini yapıyor.*
- *Budalalık lazım değil. Baksan a bir kerre hayduttan farkı var mı ! Hem şakaya gelmez herif azbandut gibi üzerinde silah dolu.*
- *yok birader korkma haniya hayal yununda karaköz bazı kerre mesela acem olur, çengi olur, sarraf olur bu da anın gibidir. Tiyatronun esasıda hayal gibi kıssadan hisse almaktır. Sen söylediklerini dinle, sözlerine dikkat et.*
- *Güzel arkadaş dinleyeceğim. Ama herifler gürültü ediyorlar biraz yavaş söyleseler de şu faytonun altında saklı bir adam var anın söylediklerini layıkıyla anlayamıyorum.*
- *O oyuncu değildir hem anın söylediklerini sen işitecek değilsin.*
- *Ey kulaklarımı tıkayayım mı ? Öyle ise orada ne dırlanıyor ?*
- *Canım o oyuncuların unuttuklarını hatırıma getirir ana suflör derler.*
- *Ne derlerse desinler benim ne vazifem ben herifin adını sormuyorum hem suflör fransızca karanabet demektir bu herifin adı karnabet mi imiş ?*
- *Ya ! aferin Kokonoz maşallah sen fransızcayı gereği gibi ilerletmişsin suflör karnabet demek ha ! Zahir adı Karanabetyan olması çünkü bunlar daima isimlerini fransızca yapıyorlar başlarına başka ile bir Mösyö arkalarına bir yan koyurlar sanaatleri mukallidlik olmak hasebiyle kendilerini mukallidliğin bir türlü kurtarmıyorlar.*
- *Neme lazım ister karanabetyan olsun ister Fasulyacıyan daha keyfi isterse İspanakçıyan oluversin, tiyatro dediğin bu mu.*

- Evet ! Beğenmedin mi ?
- Hayır ! Bunun nesini beğeneyim burada bir takım fasulya ispanak pırasa toplanmış ben açıcılık edecek değilim haydi kalk gidelim.
- Canım daha bitmedi.
- Ben neticeye kadar bekleyemem buna Ramazân derler daha sahur edeceğim hazm-ı taam için biraz bir yabaduya çıkacağım.
- Canım senin gibi ihtiyar adama göre o bir yabadu ne !
- Ne yapacaksın ? Alafrangadır gine beni açtırma kalk yukarı .
- Peki peki ! Haydi.

Olmak Ve Görünmek

Olmak bir şey değildir iş görünmektedir. Görünmek gib güzel şey olmaz. Düz bir herif ama mülk görünür din ama peri görünür olmak pek ucuzdur lâkin görünmek pahalıdır çünkü insan görünmek için yaşar. Olmak bir nevdir lâkin görünmek mütenevvia ve muhtelifdir.

Herif sadedir ama biraz mazmun darlıkla beraber parmağına taktığı pırlanta yüzüğünü sıkca sıkca fesini veyahut saçını düzletmekle halka göstererek alemin nazarda kesb-i ehemmiyyet eder bu görünmenin en sade yoludur.

Bazı ulûm mukaddemâtıyla muntazamca söz söylemeği öğrendikten sonra evde oturmak olmaktır görünmek için gidip bir mecma naside mübahaseler etmelidir.

Evde iki yorgan ile dört gömlek ve sekiz mandal var. modası geçmek bir pırlanta buruş sanarak akçasıyla bir ipliği entari veyahut çarşab alıpta neyçün sandığı septi elbise ile dolu zannettirmemelidir. Tezyinât-ı hariciyyeyi mühimsememek halka lisan-ı hal ile ihtiyacım var demek değil midir ? ... kızı. Canım beş bin liralık cihaz sahibesi imiş bunu işidince artık terziye bir kaç bin gurus borç edinmemek cennet değil midir sonra ... Canım benim kim olduğumu ve nasıl yaşadığımı bilir ve pejmürde bir kıyâfette görürse artık kendisini almak ümidi kalır mı ? İşte ümit ile yaşamak için görünmelidir.

Ben kızıma beş yüz liradan ziyâde cihaz vermiyorum damatlığa rağbet edenlerin de sermayesi o kadar ama dört katına malın gibi göründükleri için benden bu cihazın üç katını istiyorlar. Bizde hilede anlara rekâbet edip kendilerini celb ve itma için kızıma külliyyetli miras bırakacağız gibi görünüyoruz. Bir uşak tutmak bahalı olur tutmamak ... eyü ama görünmek lazım anlattık ya iki okka peynir almışım hammal gibi yüklenip kendim eve getirmek uyamayacak peynirde bizim evde çokca yedikleri için sıkca sıkca alıyorum. Ne yapmalı ? Meşinden veyahut keçeden bir el çantası benim bu işimi pekala görüyor.

Bizi bu çanta ile görenler akşamları ev de hissiyye bakmak için içinde hesap defterlerini taşıyor tüccardan bir adam zannediyorlar çünkü çanta o derece

güzel ve zarif ki sayesinde hergün bir iki guruş hammal parası kazandığım
kimsenin hatırına bile gelmiyor.

Gövenmek teferruatındanolan attan, arabadan, daha bahs etmedim
artık anları da sizin ferâsetinize bırardım.

*Karanlıktır sana şer-i şerifin çünkü ahkâmı
Çıkar başından ey ehain merai fahr-ı islâmı*

*Değilsin muktedir nik ü bedin temyizine madam
Sana mümkün müdür bir cümleinin isbat ve efhâmı*

*Seni insan sanıp biçare millet itibar etti
Yazık ki su-i istimâl olundu halkın ikramı*

*Seni alet edinmiş bir takım ehl-i fesad ama
Bu halin şüphe etme pek vahimdir sence encâmı*

*Geçinmekte iken ihvân-ı dîn ol biraderce
Saçıp tahm-ı fesadı eyledik tefrik islâmı*

*Revâ mı bir müslümanın bütün hem nevine karşı
Alsın bir takım elfaz kefriyle acab nâmı*

*Duyanlar söylesin bu hali kail var mı bir mümin
Veya şer-i şerifin var mıdır bir böyle ahkâmı*

*Husuyla bu fiili mürtekib bir müslüman olsun
Ne havet şetm ve tahkir eylesin Rum-ı din-i islâmı*

*Umumen ittifaken biz terakkî etmek isterken
Ne için tefrika uğraşsın bizi bir şahsın ikdâmı*

*Bir eğlence makamında nasıl dinlerde haz eyler
Müslümanım dinler böyle hâl-i vahşet encâmı*

*Cehâletle taassub zayi etmiş aklını madam
Deli bir adamın isbat ile mümkün mü elzâmı*

*Okursa bir O (lizayı)
Kolaydır gayrı halka hâlinin ilân ü efhâmı*

(Bir Fasl-ı Kometya)
 Perde Açılınca Bir Gazete İdarehânesi
 Görünür
 Mürettibler Otururlar
 Muharrir Başı Yerde Önünde Bir gaz
 Yazı Yazar

- Bir mürettib diğerine* - Lâkin böyle oturmakla olmaz şimdi sâhib-i imtiyâz gelir de bizi böyle oturur görürse iş fena.
- Diğeri* - Ey ne yapalım ? Yazıyı muharrer verecek biz de tertip edeceğiz yaratacak değiliz a.
- Diğeri* - Öyle ama sâhib-i imtiyâza anlatamazsın âlim bizi böyle oturur görürse kıyameti koparır.
- Diğeri* - Zaten kıyâmeti birinci defa olarak koparacak değil a kopara kopara artık koparamayacak bir kıyâmet kaldı o da bakalım ne vakit kopacak.
- Diğeri* - Sen işi tuhâflığa döktün ama bu iş tuhâflukla bitmez git muharrere söyle de biraz yazı versin bari sâhib-i imtiyâz geldiği zaman bizi iş başında bulsun.
- Diğeri* - Ya arkadaş muharrir denilen o sarı yılanla da lakırdı edilmez ki : Şimdi gitsem elime bir gazete tutuşturarak beni yanından savacak.
- Öteki* - Zaten her hafta yazı yazıp da verdin mi var her bir erlerimize birer gazete vererek aynıyle iktibâs ettirmez mi ?
- Evvelki* - Sahih be ! Gideyim bir gazete versin bi-neticeye kadar tertib edelim ve's-selam.
- (Muharrerin yanına yaklaşarak)
- Efendi ! yazı hazır ettiniz mi ? (eğilerek yazdığı yazıya bakar) Vay ! Vay ! Hâlâ kağıdın üzerinde bir buçuk satır yazı var. Aman Efendi ! Kaç saattir yazdığınız yazı bunlar mı ? Ne vakitten beridir sevabık ahvalinizi mi düşünürdünüz ? Eğer siz böyle iki saatte bir buçuk satır yazı yazarsanız gazete sekiz günde değil altı ayda da çıkamaz.*
- Muharrer* - Orası sizin vazifeniz değil.
- Mürettib* - Evet ! Doğrudur bizim vazifemiz değil ama sâhib-i imtiyâz geldiği zaman ağzının köpeklerini bizim üzerimize fırlatır.
- Muharrer* - İşte orada iki gazete var. bir kaç yerine işaret ettim. Anları tertib ediniz.

(İkinci Meclis)

Alın basık kaşlar çatık

*Kendisi ahmak, alık da
Kızarda bir aralıkta
Misli yok masharalıkta
Dudakları dahi sarkık*

*Burnu Çakmakcı Yokuşu
Buynu sanki leylek kuşu
Ne kadar tuhâf duruşu
Ağız eğri kıcı kırık*

*Eğse Bayazıt Meydanı
Lâkin kendi hayvan gibi
Her bakışı şeytan gibi
Fitne humbarası fasık*

*Boynunda sarılı bizler
Elleri böğründe gezer
Laklak haticeye benzer
Saçları karma karışık*

Muharrir ve Sâhib-i İmtiyâz : Ahmet Tevfik

(Muharrir, Mürettibler, Sâhib-i İmtiyâz)

Sâhib-i imtiyâz Formacid Tekyesi gibi sakalını sallayarak içeriye girer mürettiblere " ne kadar tertib olunmuş yazımız var ? " .

Mürettibler ne söyleyeceklerini şaşırarak " şey efendim hiç ! Sâhib-i imtiyâz çıldırmaşcasına bağırarak " ne söyleyeceksiniz tertib olunmuş hiç yazı yok mu ? " .

Mürettibler " yok efendim çünkü yazı yoktu ki tertib edelim " .

Sâhib-i imtiyâz " ne demek ! Muharrir yazı vermedi mi ? " .

Mürettibler " hayır efendim " .

Sâhib-i imtiyâz muharrere dönerek " efendi ! Mürettiblere yazı vermemişsiniz bu çocuklar böyle boş otursunlar mı ? Orada ne yapıyorsunuz ? (çılgığı çıktığı kadar para bağırarak) Efendi ! Buraya bak ben bu mürettiblere para veriyorum. Bunlara vaktiyle yazı vermelisiniz gündüz yüzünüzü gördüğüm yok iki satır yazı yazacak olsanız doğru inziva hanenize giderek kapanıyorsunuz. Üç günde bir sütun yazı çıkaramıyorsunuz. Böyle muharrirlik olmaz yapamayacak iseniz bana vakit var iken haber veriniz. Aldığınız paradır ben bu paraları yerden toplamıyorum. Mülkümü satarak tedarik ediyorum. Bilmez değilsiniz ki harice gönderdiğim cüzi gazetelerden bile bir tane satılmayarak hep geri geliyor. Yazdığınız şeylede rabt-ı zabt yok herkes okumaktan nefret ediyor. Halbuki siz kendinizi bana dehri tanıttirmiş idiniz. Meğer siz hiç bir şeyden haberdar değil imişsiniz bir muharrerin iktidarını gösteren gazetenin rağbet-i umûmiyyeye mazhariyyetidir hususuyla sizin yazdığınız şeyler benim gazetemın namusunu bir paralık etti " . gittikçe perdeyi kaldırarak " Efendi ! Sana söylüyorum. Lakırdılarımı bir kulağından koyup ötekinden çıkarma. Cevap ver. Bu çocuklara vaktiyle yazı verebilecek misin. Öyle gazetelerden toplayıpta kendi gazetemize derc etmekle olmaz. Menfaâtli makaleler yazmağa iktidûrınız var mıdır ? Yoksa şimdi cevap vermelisiniz bende başımın çaresine bakmalıyım. Anladın mı ? " .

daha var

Başında bir köhne sarık
Ayağında bir çift çarık
Yeşil gözlü bir dalkavuk
İşi gücü masharalık

Bacağında sarı çakaşır
Bakanın gözü kamaşır
Her söze durmaz karışır
Ne kadar da budalahk

Yüzü sarı şam yazması
Dişler mezarıcı kazması
Kendisi ayı azması

IV

KAYNAKÇA

1. FERİT DEVELLIOĞLU

*Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik, Ankara
1986.*

2. MUSTAFA NİHAT ÖZÖN

Osmanlıca-Türkçe Sözlük, İstanbul 1985.

*Kıbrıs Türk Edebiyatı “Başlangıçtan
Bugüne” K.K.T.C. Milli eğitim ve Kültür
Bakanlığı, Lefkoşa-1989*

4. GAZİ AHMED MUHTAR PAŞA,
Takvimü's-sinin, Ankara-1993.

5. CEMALLETİN ÜNLÜ,
Kıbrıs'ta Basın Olayı.

6. HASAN ŞEFİK ALTAY,
Kıbrıs Türk Basın Kaynakları.